Weinrauch Katalin

Dércsípte almák

Kopár faágakon
karácsonyfadíszek,
le nem szedett almák
fáznak, dideregnek.

Dércsípte arcukon
jégkönnyek peregnek:
– Megfagyunk, itt veszünk!
Nem kellünk, emberek?!

Télapó megszánja
a sok piros almát,
hósapkával fedi
az almák kobakját.

Szól a szélnek: Segíts,
hordozd széjjel hírét,
alma maradt a fán,
hívd a szarkát, cinkét!

Jönnek is iziben:
harkály, cinke, szarka,
éhesek szegények,
elfogy mind az alma.

Osvát Erzsébet

A hóember szeme

Az apró, fürge hópihék mindmind összesúgtak-búgtak, és éjszaka halkan leszálltak a felhőkből. Nagy titokban fehér sapkát szőttek a háztetőkre; a faágakra puha, fehér kesztyűt adtak; a kertekre, udvarokra, játszóterekre fehér szőnyeget terítettek.

És mivel még nem virradt, jóízűen szundítottak is egyet.

Volt nagy meglepetés, öröm, amikor a gyerekek felébredtek! Mint pörgettyűk penderültek ki az ágyból, hogy mielőbb a szabadban lehessenek.

Orsiék tágas udvarán gyülekeztek a gyerekek. Repült a hógolyó, készült a hóember. Peti elkönyörögte nagyapjától kiszolgált hajóskapitány-sapkáját, Karcsi megkapta édesapja kicsit repedt tajtékpipáját. Már majdnem mindene megvolt a hóembernek, csak a szeme hiányzott.

– Nekem van szép kék gyurmám! – mondta Peti, és nagy buzgón hozzáfogott, hogy a hóembernek szemet gyúrjon.

– Nekem szebb van, barna! – kiáltott fel harciasan Orsi és hanyatt-homlok szaladt be a lakásukba a barna gyurmájáért.

De későn érkezett. Mire visszajött, már vidáman kéklett a hóember két szeme. Tekintélyes pocakjával, kissé kajla répaorrával, no meg az ellenzős hajóssapkával a feje búbján ugyancsak helyre hóember volt.

Vígan táncolták körül a gyerekek és kórusban énekelték a maguk fabrikálta dalocskát:

Hóember, hóember,
ne olvadj sosem el!

Csak Orsi nem örült a hóembernek. Duzzogva félrehúzódott, nem táncolt, nem dalolt együtt a többiekkel.

Esteledett. A gyerekek hazaszéledtek. Farkaséhesen láttak a vacsorához. Jó napjuk volt.

Orsi nem kért vacsorát, pedig édesanyja a kedvenc ételét főzte, mákos csíkot.

„Csak nem beteg!” – gondolta Orsi édesanyja.

Csengettek.

Peti volt. Rögtön Orsihoz fordult és csendesen azt mondta:

– Orsi, én azért jöttem vissza, mert bántott, hogy nem sikerült neked a hóembernek szemet csinálni. Gondoltam egyet! Sokkal mókásabb lenne a hóember, ha egyik szeme barna lenne, a másik meg kék. Cseréljük ki az egyik szemét barnára! Hű, hogy csodálkoznak majd rajta holnap a gyerekek!

Orsinak megtetszett Peti ötlete. Menten elpárolgott a rosszkedve. Tüstént kiszaladtak az udvarra és kicserélték a hóember egyik kék szemét Orsi barnájára. A hóember vidámabb is lett ettől. Mindjárt kitaláltak egy kis dalt ketten, amit elneveztek a hóember dalának.

Így szólt:

Egyik szemem nefelejcskék,
A másik meg bársonybarna.
Jobbra nézek én a kékkel,
A barnával pedig balra.

Másnap a gyerekek jól mulattak a kétféle szemű hóemberen, és nevetve-kacagva körülugrálták őt, a tréfás dalt dúdolva.

Tóthárpád Ferenc

Karácsonyra

Angyal szólt: „Ha megszületik,
Jézus legyen neve,
s áradjon az emberekre
minden szeretete!
Szegénység lesz gazdagsága,
szerénység: hatalma.
Felsír, s három bölcs siet majd,
hogy megvigasztalja.”
És egy éjjel gyermeksírás
szakadt fel a fényre.
Mária mély sóhajtása
ráfagyott a dérre.
Aztán jöttek jó pásztorok,
együtt örvendeztek:
„Isten fia megszületett,
hogy megváltson minket!”
Nem volt meleg takarója,
nem volt díszes ágya.
Jászol-meleg dédelgette,
csillag járt nyomába’.

Csak néhányan figyeltek rá
szerte a világon.
Egyedül az Isten tudta:
eljött szent karácsony!

Csanádi Imre

Hólabda

Csing, ling, ling, ling –
Az utcán
Csilingel a rakott szán,
Kocog vele két ló,
Szikrázik a szép hó.
Fiúk labdát gyúrhatnak,
Piros lányok jujgatnak –
Csing, ling, ling, ling –
Az utcán
Csilingel a rakott szán.

Lengyel János

Karácsonyi gyermek

Karácsonyi gyermek
Áldást hoz a házra,
Messzi Betlehemből
Eljő kies tájra.

Ragyogó meteor
Jövendölé jöttét,
Fenyőfa üdvözli
Biblia szülöttét.

Üdvözli szeretet,
Hit és megbocsátás,
Kitárult szívekben
Lészen néki szállás.

Lészen néki dolga,
Ha már körülnézen,
Komor arcú ember
Úr lett e vidéken.

Ragyogj, égi gyermek,
Isten maradéka!
S Kárpátalja lészen
Fényesség hajléka.

Rákos Sándor

Hol volt, hol nem volt

Élt egyszer egy
indurka
kalaposlány.
Fönn lakott egy
pindurka
karácsonyfán.
Mit csinált az
indurka
kalaposlány?
Gyertyalángnál
pindurka
lángkalapot
készített az
indurka
karácsonyfán.
Holdkeltekor
pindurka
csengő csengett
s érkezett egy
indurka
fakaros szán.
S csengőszóval
lángkalapban
elsuhant az
indurka-
pindurka
kalaposlány.

Kovács András Ferenc

Bálványos

Tél van. Az égbolt márványos.
Vár a magasban Bálványos
vára ködökben álmodván…
Vár a bogár is a fák odván.

Vár a tavaszra az ábrándos
vén hegyek álma, a Bálványos.
Hó hull… Egy angyal Altorján
lépdel a lengő lajtorján.

Mészely József

Hószín szárnyon jön karácsony...

Hószín szárnyon jön karácsony,
gyertyát gyújt a fenyőágon.
Csengettyűzi a szeretet,
akit vártunk, megszületett.

Zengi jámbor áhítattal,
békességes dallamokkal:
Hószín szárnyon jön karácsony,
Fénylik almán és kalácson.

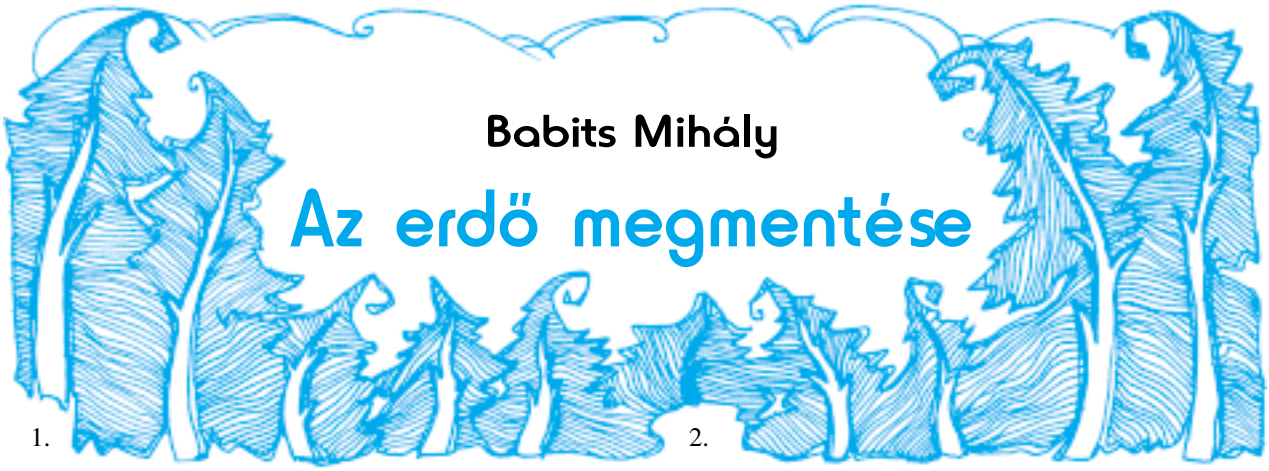

Babits Mihály

Az erdő megmentése

1.

Karácsony felé járt, de ez itt nem jelentett semmit, mert az erdő még pogányságban élt. A tájon a Hideg uralkodott.

Egy ember ment az úton, valami menekült. Rongyos katonaköpönyegét a vállára szorította, fázott.

– Mit jár itt ember? Mit jár? – kérdezték a Téli Madarak. De ezt az ember nem értette, mert nem tudott a Madarak nyelvén.

Az erdőben különös zörejek hangzottak. Nem annyi és nem olyan, mint nyáron – de azért nem volt csönd.

A fenyvek fehérterhű ágai reccsentek. A hó ropogott, mintha léptek járnának rajt. Egy nyúl surrant. Szárnysuhogás. Egy madár lábai alatt megrengett valami ág.

Fütty. Szél jött. A fenyvek beszéltek.

A tölgy és a medve aludt, a fecske kivándorolt; de a fenyvek ébren voltak, s a varjak itt maradtak.

– Hallottátok? Krisztus megszületett! – szólt az egyik fenyő.

– Honnan tudod? Honnan tudod?

– Egy testvért elvittek. Kettőt, százat, tízet. Levágták őket és elvitték a városba karácsonyfának.

Az erdőn borzongás futott végig.

– Mi az? Mi az? Mi az?

– Karácsony! Megszületett a Krisztus. Megváltotta az embereket!

– Az embereket! Az embereket!

Az ágak rázták a havat. A varjak nagy csapatban kirobbantak a köd tengerébe.

– Kár volt, kár! Kár volt! Kár!

A szél sípolt, metszett. Az ember sipkáját a szemébe húzta és köpönyegét még szorosabbra vonta.

– Krisztus megszületett.

– Igaz ez? Igaz ez?

– Itt egy ember! Itt egy ember! – zúgták a leveletlen lombok.

– Ó! Az ember megváltva, s az egész téli Természet dermedten, a Halál, a Fagy, az Álom hármas bilincsében, megváltás nélkül, szörnyű ridegségben tűr, vár, borzong, rázkódik, sikongat…

– Igaz ez? Igaz ez?

És az Erdő, mint egyetlenegy lény, megrendült, összecsapott, fölzengett, zizzent, reccsent, megindult, lengett, rázta fejét, váró arcot öltött, fölegyenesedett, összeolvadt, egyetlen nagy elhatározásba:

– Kérdezzük őt! Kérdezzük az Embert!

2.

Az erdőnek megvan a maga nyelve, amivel az emberekhez is tud beszélni, és meg tudja magát velük értetni, ha akarja; mégpedig úgy, hogy az emberek észre sem veszik, hogy az erdő él és mégis beszélnek vele és felelnek neki.

A köpönyeges ember is önkéntelen megérezte, hogy az egész táj egy óriás kérdés lett; s meglepetve megállt. Körülnézett. A táj visszanézett. A szél mintha hirtelen hátba támadt volna, s a hold, ritkább felhőrétegbe érve, szerte megcsillantotta a megfagyott havat: mintha szemek csillantak volna mindenfelé. A köpönyeges ember egészen világosan tudta, hogy ezek a szemek, hogy ez a hold maga, hogy a szél súgása, mely a fülét vágta, hogy a messziről vonító rókahang, hogy a madarak hirtelen szárnycsendje, hogy a fák karjainak különös gesztusa, mind csak egyet kérdez:

– Igaz-e? Igaz-e? Megszületett a Krisztus? Megváltotta az embert?

S a nagy, csöndes kérdésbe egy valami madár meg nem állhatta, még közibe károgott:

– Hallottam már! Hallottam már! A veréb is mondta már! Aki a városba jár! Kár, kár, kár!

A köpönyeges megrántotta a vállát és elfintorította az arcát.

– Igaz – mondta. – Megszületett a Messiás. Már régen. Meg vagyunk váltva. – És gúnyosan nevetett. – Ojjé! Kétezer esztendeje.

A róka fölvonított. Messziről iszonyú vonítások visszhangzottak: éhes farkasok kórusa. A köpönyeges ijedten nézett körül és meggyorsította lépteit. Egyszerre megint megállt és figyelt. Halkan, de élesen és tisztán, egy lövés zaja sivított be az éjszakába. Aztán még egy. Szemnek minden mozdulatlan: de a kórus nagyobb erővel zengett föl, s újra nagyobbal, a csaholások, mint láng, csaptak össze a fák fölött s a köpönyeges ember futni kezdett ugrálva az erdő belsejébe, mint ennek a nagy zenének táncosa.

3.

Az erdő határozottan izgatott volt és lázas. Furcsa zsibongás támadt benne, egyre erősödött, a szél jött rohamokban, s az állathangok, fázós, éhes, dühös, nyöszörgő szűkölés, bőgés, ordítás, huhogás föltörtek innen-onnan és felváltva, ellenőrizhetetlen, apró kótákban, mint egy óriás Koncert akkordjai. A köpönyeges ember halántéka lüktetett, csuklói inogtak, fázott és égett egyszerre, elfagyott lába mintha égő parázson ugrálna… Aztán lassanként teste alsó része elhalt, megdermedt, érzéketlenné vált, de feje annál jobban megvilágosodott, mint az izzó fogónak végei: élesen megfigyelte a fák mozdulatát, s úgy tűnt fel neki, hogy megérti az állatok és madarak beszédét.

– Különös – mondta magában. – Ezek a fák mintha elevenek volnának.

S az erdő lázongott a szélben.

– Megváltva, megváltva! Az Ember meg van váltva és mi még szenvedünk. Az ember meg van váltva és mi esszük egymást! Ó, jaj, ó, jaj! Mennyi jaj, mennyi fájdalom! Menjünk a városba! Az emberek közé, az emberek közé! Kérjünk megváltást, megváltást! – Krisztus megszületett!

S a köd visszhangozta, és az egek kifürkészhetetlen ürességei:

– Krisztus megszületett!

S már libbentek a fák, már gyűltek az állatok, világító, tüzes szempárok bukkantak ki itt és ott a ködök tejéből, különös, megkínzott, vágyó vonítások zengtek át a levegőn. A köpönyeges ember remegve nézett jobbra-balra, de őt nem bántották. Karácsony éje volt. „A városba! A városba!” – susogott az erdő.

– A városba mégy, a városba? – kérdezték a köpönyegestől is.

– A városba – felelt. – Szöktem. Átszöktem a vámsorompón. A városban betegen fekszik az anyám… az anyám, akit legjobban szeretek. Ez a mi városunk, a mi városunk! A szomszéd város is a mienk volt ezer évig: onnan jövök én most. Átszöktem a vámsorompón: az idegenek vámsorompóján. Ó, Istenem, talán már meg is halt! Nem adtak útlevelet, nem adtak útlevelet! Átszöktem és utánam lövettek. Ah…Ah… halljátok, halljátok?

S egy betegágyra gondolt és szédült és szédült. Hosszú háborúban volt ő katona és fogoly és beteg. Támolygott. Üres kulacsot szorongatott a marka. Ó, ha még volna benne! A fagy és a kimerültség elvették minden erejét. Az erdő megmozdult körülötte. Az erdő, az erdő! Az erdő megmozdult körülötte, s míg ő leesett a földre, már ájult közönnyel, az erdő megindult és suhanva, lengve, állataival és fáival, mintha gyökerek se fognák: szelével és madaraival, holdjával és felhőivel, szállt, szállt az erdő, végtelen menetben, szállt a Város felé…

4.

A város végén egy kis házat körülálltak a fák és benéztek az ablakon. A farkasok fájdalmasan vonítottak messzebb.

Bent a beteg asszony nyögött, fázott, szegény volt, egyedül volt.

– Megváltást! Megváltást! – kiáltották a fák és karjaikat az égnek emelték. A hó mint fehér könny gyöngyözött le róluk. – Megváltást! Karácsony van!

– Hallottuk! Hallottuk! – kiabáltak a Téli Madarak, röpködve furcsa ívben. – A Veréb mondta már! Egy ember is mondta már!

A bagoly a házra ült.

A farkasok tovább és tovább adták a vonítást.

A tornyok visszhangzottak.

– Mennyi fa! Mennyi fenyő! – mondták az emberek és bámulva álltak meg. – Sohasem emlékszem, hogy ennyi fenyő volt itt.

– Én öreg vagyok és én sem emlékszem – mondta másvalaki.

– Megváltást! Megváltást! – kiáltották a fenyők.

– Érhet-e méltóbb sors egy fenyőt, mintha a Karácsony fája lesz? Talán a fenyők számára ez a megváltás. Vágják le őket és vigyék a piacra!

De a fenyők közelebb húzódtak a házhoz és bezörgettek az ablakon.

– Üzenet a fiamtól! – rezzent föl boldogan a szegény beteg asszony.

A bagoly huhogott már a háztetőn.

A szegény asszony vacogott a hidegtől, mert nem volt tüzelője.

– Ó – szólt egy Jó Ember, aki arra járt –, ismerem ezt a szegény asszonyt, aki itt lakik. Senki sincs mellette és nincs tüzelője. Ki kellene vágni ezekből a fenyőkből és bevinni neki. Ez úgyis senkié.

A szolgáját hívta, aki baltával jött. A fenyők elébe tartották ágaikat.

Egy szolgáló jött kétségbeesve a belső városból. Már itt volt a Karácsonyest és még mindig nem talált karácsonyfát. A botos úr gesztikulált. A fenyők azonban ide-oda rángtak a szélben, elrántották előlük magukat. „Megváltást!” Megváltást!” – kiáltozták: és a Jó Ember kosarában gyűlt, gyűlt a sok rőzse.

Láng lobogott a szegény asszony kályhájában és a fázó fenyvek megváltást találtak. A Jó Ember maga Krisztus volt és benyitott a szegény asszonyhoz.

– Fiam! – kiáltotta a szegény asszony, mert már nem jól látott. Az idegen odalépett az ágyhoz és megfogta a kezét, mert orvos volt.

– Fiam! – sóhajtotta boldogan a szegény asszony, megcsókolta a kezet és meghalt.

S a kályhában boldogan lobogtak a megdicsőült fenyőágak.

5.

A szegény asszony fia pedig megfagyott a havon, de még látta, amint megindult az erdő; s csodálatosan megerősödvén a szeme ebben a végső órában, és mivel a fák mind elmentek és félreállottak az útból, ellátott a város széléig, ameddig halandó szem különben nem láthat. Látta azt is, amint Krisztus bement az anyjához, és áldotta Krisztust, akinek ez a rossz világ csak olyan, mint a selejtes vászon, melyre ő vetíti a képeket, a Lélek szemei számára.

Kiss Dénes

Hópillék

Hahó! Hahó!
Esik a hó!
Az ég, a föld
szürke-fakó.

Észrevétlen
lesz majd fehér.
Út és határ
égig felér.

Hahó! Hahó!
Röpköd a hó.
Pille hull le
százmillió.

Pille szálldos,
sápadt szárnya
mindent bevon
éjszakára.

A táj fehér,
a köd savó.
Hahó! Hahó!
Pilléz a hó.

Szép Ernő

Hó

Ó, de szép,
Ó, de jó,
Leesett
Nézd, a hó!
Hull a házra, hull a fára,
A lámpára, a járdára,
Mint az álom, oly csuda
Fehér lett Pest és Buda.
Ó, de szép,
Ó, de jó,
Gyúródik
Hógolyó.
Fiúk, lányok meg nem állják,
Egymást vígan hajigálják,
Olyan harc ez, gyerekek,
Amit én is szeretek.

Szabó Lőrinc

Esik a hó

Szárnya van, de nem madár,
repülőgép, amin jár,
szél röpíti, az a gépe,
így ül a ház tetejére.
Ház tetején sok a drót,
megnézi a rádiót,
belebúj a telefonba,
lisztet rendel a malomban.
Lisztjét szórja égre-földre,
fehér lesz a világ tőle,
lisztet prüszköl hegyre-völgyre,
fehér már a város tőle:
fehér már az utca,
fehér már a muszka,
pepita a néger,
nincs Fekete Péter,
sehol
de sehol
nincs más
fekete,
csak a Bodri
kutyának
az orra
hegye –
de reggel az utca, a muszka, a néger,
a taxi, a Maxi, a Bodri, a Péter
és ráadásul a rádió
mind azt kiabálja, hogy esik a hó!

Fecske Csaba

Tél

Hóból és hidegből
van a tél
meg síró cinkéből

éjjel a fenyő
csillagot álmodik
a kémények füstöt eregetnek
sötétséget játszanak a mozik
az éhes egereknek

Németh Bálint

A legkisebb srác

Mikor December taknyos kisfiú volt,
legkisebb srác a Hónapok között,
sosem játszott vele a többi Hónap,
csenevész volt, sehogyse-öltözött.

„Eljő”, motyogta, „majd az én időm még.
Megnövök és gonosz leszek. Hideg.
A bácsik szívét álmos fagyba mártom.
Jégbajszot rajzolok a néniknek.”

Így lett, és mégsem így: megnőtt, mi az, hogy!,
de nem lett azért teljesen gonosz.
Egyszer egy nyűgös reggel arra keltem,
ajtónkon valaki halkan kopog.

Irhakabátban, borostásan állt ott
a legutolsó, vénséges vén Hónap.
Illőn köszöntem: „Hónapot kívánok!”,
szánkózni vitt, s velem örült a hónak.

Veress Miklós

Eltévedt vonat

Kanyarog a havas út,
szalad vele a vasút.

Havas úton fogatok,
a vas-úton vonatok.

Szakad a hó, egyre szakad,
a háztető majd beszakad.

Hótakaró véges-végig,
villanypóznák tetejéig.

Beborítja a vidéket,
elvész, aki beletéved.

Vonat nyerít valahol,
lovasfogat zakatol.

Fut a vonat havas úton.
Fut a fogat a vas-úton.

Póka

– Te, Bogi, én valamit nagyon nem értek!

– Mit nem értesz, Tücsök? Csak nem egy aranymondás hozott megint lázba?

– Dehogy, most másról van szó. Nem értem, hogyha egyszer Isten szeret, akkor miért történik velünk annyi rossz? Az egyik nagynéném például nemrég leesett egy fűszálról, és két lábát eltörte, pedig világéletében szerette a Teremtőt.

– Lehet, hogy most csodálkozni fogsz, de az Isten gyermekeit sokkal több baj éri. Nem mintha Isten nem szeretne bennünket, Ő nagyon is szeret. Csakhogy a Gonosznak igen bántja a fülét a boldogság, ezért legszívesebben az Isten népén tölti ki a haragját. És minél boldogabb valaki Istennel, annál több próbatételre számíthat.

– Miért nem a sajátjaival szórakozik? Miért kell neki éppen az Isten népét bántania?

– Miért bántja az Isten népét? Talán pont azért, amiért Póka szemét zavarja a hálójába beleakadt légy.

***

Póka jólesően nyújtózkodott el egy csipkés szélű levél árnyékában a jól végzett munka után. Napok óta azon dolgozott, hogy kifeszítse a hálóját, s most, hogy végre sikerült, boldogan adta át magát a pihenésnek. Szó mi szó, a háló párját ritkította. Olyan észrevétlenül húzódott meg két bokor között, hogy talán még Biza rókaszeme sem vette volna észre, ha meg nem csillan rajta a napfény. Így azonban hirtelen irányt váltott, Póka nem kis megkönnyebbülésére. Belegondolni is rossz lett volna, mi történik, ha a rókalány belefut a hálóba, hiszen oda lett volna az a rengeteg vesződés. Miután így elmúlt a veszély, Póka ismét végignyúlt a háló szélében. Türelem – nyugtatta magát –, csak semmi kapkodás, ha nem mozog a háló, valaki majd észrevétlenül belesétál, aztán jöhet a dínomdánom.

Bizony jó idő eltelt, míg arra tévedt egy meggondolatlan legyecske. Nicsak, ott meg mi csillog – döngte körbe a bokrot, majd ismét tett egy kört… és többé nem tudott szabadulni a hálóból. Kétségbeesetten igyekezett elmenekülni, de mindhiába. A háló fonalát vastagon borította a ragacs, a legyecskének semmi esélye sem volt. Kapálózott, döngött, forgott, de mind jobban beleragadt a gondosan elkészített csapdába. Mikor aztán alaposan elfáradt, Póka odabattyogott, villámgyorsan betekerte vendégét sűrű pókfonállal, majd visszaballagott a háló sarkába. Ez a légy már ugyan el nem repül – gondolta magában. Így hát megvárta a következő áldozatot. Aztán a következőt, a következőt, és ismét a következőt. A hálóban egyre gyűlt a finom lakoma, Póka azonban ügyet sem vetett rájuk, egyre várta a soron következő vendégét.

– Miért nem ette meg őket azonnal, mire kellett neki annyi ennivaló?

– Póka igen eszes hálószövő volt. Felesleges volt bántania a betekert áldozatokat, hiszen elrepülni már nem tudtak, így Pókának soha nem kellett éheznie. Ha megkordult a gyomra, odaballagott az egyik tekercshez és elfogyasztotta uzsonnáját. Bármikor jóllakhatott kedvére, ezért nem foglalkozott ezekkel a legyekkel, s ezért várta az újonnan érkezőket.

– Szegény legyecskéknek esélyük sem volt az életben maradásra!

– Ó, dehogyisnem! Hányszor, de hányszor figyelmeztették szüleik, hogy óvatosan közlekedjenek az erdőben! Tudták, mitől kell óvakodniuk, de azt

ÚTRAVALÓ

gondolták, ők ügyesebbek, mint a többiek, és ha bele is esnek a hálóba, egykettőre kiszabadulnak belőle. Éppen ezért hiába csillant meg a fény a pókfonalon, hiába látták a betekert csomagokat a hálóban, ügyet sem vetettek rá. S persze volt olyan is, aki csak a háló mögött lévő édes nektárú virágokat látta, s eszébe sem jutott, hogy a szeme elé nézzen. Póka pedig nagyon örült, a merész, meggondolatlan legyeknek ugyanúgy, mint a figyelmetlen érkezőknek, ugyanolyan vidáman tekerte be fonalába mindannyiukat, s hagyta ott őket a tűző napon.

– Milyen gonosz volt ez a Póka!

– Ó, nem, ez nem gonoszság volt a részéről, őt olyannak teremtette az Isten, hogy legyeket fogyasszon, nem tehet róla, valahogyan meg kell szereznie táplálékát. Nem kellemes sors, de nem választhatott. A valódi gonosz az a Kísértő, aki nap mint nap csalja csapdába Isten gyanútlan vagy oktalan népét, aki pontosan tudja, mire nem tudunk nemet mondani, s ott próbál meg becsapni, ahol a legkevésbé számítanál rá. Az ő sorsa beteljesedett, az idők végéig szenvedni fog, de azt akarja, hogy mások is szenvedjenek vele együtt. A legegyszerűbb az, ha szorgalmasan tanulod Isten szavait, üzeneteit, s gondosan megválogatod szavaidat, tetteidet. Így is nagy veszély fenyeget, hiszen soha nem tudod, hol a csapda, de a Teremtő segítségével el tudod kerülni őket.

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Kánaán. „Menjetek el és nézzétek meg, milyen az a föld, amelyet az Úr ígért nekünk.” Ezzel az utasítással küldte el Mózes az Izrael tizenkét törzséből választott kémeket, hogy kémleljék ki Kánaán földjét. Azok Kádes-Barneából indultak el a hegyeken át a Földközi-tengerrel határos síkságra, Kánaán földjére. Erős városokat, virágzó gazdaságokat találtak ott és egy hatalmas szőlőfürtöt hoztak mutatóba. „Tejjel és mézzel folyó föld az!” – mondták, de a tizenkettő közül tízen riasztó híreket hoztak a lakosairól, akikkel nem szállhatnak szembe. Csak a Júda törzsbeli Káléb meg az Elfraim törzséből való Józsué szólt így: „Bátran felmehetünk és elfoglalhatjuk.” A nép azonban megijedt, gyáva lett és zúgolódni kezdett Mózes ellen. Ezért kellett a zsidóknak 40 évig vándorolniuk a pusztaságban, míg fel nem nőtt az új nemzedék, amely Józsué vezetésével elfoglalhatta az ígéret földjét.

Kecske. A Biblia több mint százszor említi ezt az igénytelen, a legkopárabb helyen is táplálékot találó állatot, amely tejjel, gyapjúval és bőrrel, kisgida korában még finom hússal is ellátta a mezei lakosságot. Nem csoda, ha valamennyi gazdaságban voltak kecskenyájak. Gyakran használták a kecskét áldozati állatként is.

Kegyelem. A Szentírás egyik fontos szava, amely újból és újból előfordul mind az Ó-, mind az Újszövetségben más és más jelentésárnyalattal. Jelenthet „irgalmat”, „szerető gondoskodást”, „megbocsátást”. Istennek az emberrel szemben tanúsított magatartását írja le. De használatos a kegyelmet nyert hívők állapotának és Istenhez, valamint embertársaikhoz fűződő viszonyának a jelzésére is. Az Újszövetség tanítása szerint üdvösségünk „kegyelemből van, hit által, nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.”

Kenyér. „A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Amikor Jézus a *kenyér* szót (és a mindennapi kenyérért való könyörgést) is belevette az Úr imádságába, olyan kenyérre gondolt, amelyet árpalisztből készítettek vízzel keverve és sóval ízesítve. Kovásszal megdagasztották és nyílt tűz fölött sütötték kerek alakú lapos lepénnyé. De a mindennapi kenyér, mint a legáltalánosabb táplálék, általában az élelmet is jelentette. Az utolsó éjszakán Jézus a saját teste jeleként vette magához és osztotta szét tanítványai között a kenyeret, s az úrvacsorai kenyér ma is Jézus testének a szimbóluma a kereszténység körében.

Keresztelő János. Zakariás papnak és Erzsébetnek, Mária rokonának idős korukban, csodálatos angyali ígéret után született gyermeke. Apja Szentlélekkel telten ezt jövendölte róla: „Te pedig, kisgyermek, a Magasságos prófétája leszel, mert az Úr előtt jársz, hogy elkészítsd az ő útját.” Valóban a pusztában nőtt fel, teveszőr ruhát hordott, sáskát és erdei mézet evett, s amikor elérkezett prófétai szolgálatának ideje, bűnbánatra szólította fel a népet és megkeresztelte a Jordánban azokat, akik megvallották bűneiket. Jézus is hozzá ment megkeresztelkedni, hogy ezzel is közösséget vállaljon a megtérő bűnösökkel. Keresztelő János így valóban Jézus előfutára lett, de Jézus fellépése után alázatosan ezt mondta: „Neki növekednie kell, nekem pedig alászállnom.” Tanítványai közül többen is Jézushoz csatlakoztak, de Keresztelő János is folytatta bátor igehirdető szolgálatát, amelyet végül vértanúságával pecsételt meg. Heródes király bűnös életének megfeddéséért fejeztette le a király felesége, Heródiás és ennek lánya, Salome kívánságára.

Keresztrefeszítés. Ezt a kegyetlen kivégzési módot a rómaiak többnyire csak rabszolgákon vagy a legsúlyosabb bűn miatt elítélteken hajtották végre. Az áldozat kezeit a kereszt vízszintes, lábait a függőleges szárára szegezték s ebben a kínos helyzetben hagyták kiszenvedni. Jézus így szenvedett kereszthalált váltságul az ember bűneiért. Ezáltal a „kereszt” új, mélyebb értelmet nyert. Isten szeretetét jelképezi az ember iránt, amelyet Krisztus mutatott meg a keresztfán, s így a keresztény hit szimbóluma is lett.

Keresztség. A keresztség (az eredeti bibliai görög szó jelentése: „bemerítkezés”) az egyik nagy szimbolikus cselekedet, amely összekapcsolja az embereket Istennel. Visszamutat arra, amit Isten tett értünk, és előre arra, hogy milyen megtisztult a beléje vetett hitben élt élet. Ennek a megtisztulásnak a jele a keresztvíz. Jézus a Jordánban keresztelkedett meg, noha neki nem volt szüksége megtisztulásra, de ezzel is ki akarta fejezni közösségvállalását a bűnös emberrel. Jézus által nyerhetjük el a „Szentlélek keresztségét”. A hívő keresztény tehát vízzel és Szentlélekkel kereszteltetik meg. A keresztség a Krisztusban élt élet és az ő egyházához való tartozás jele.

Keresztény. A keresztény szó háromszor fordul elő az Újszövetségben. Ezzel a névvel jelölték azokat, akik Krisztus tanítványai voltak vagy Krisztus házanépéhez tartoztak. Eleinte talán (legelőször Antiókhiában) csúfnévként használták rájuk, de később Krisztus követőinek a legmegfelelőbb neve lett.

Kerubok. Emberarcú, szárnyas mennyei lények, akik az Úr trónja körül állnak. Kerubok őrizték az élet fáját az Éden kertjében, valamint a Szövetség ládáját is, amely Izrael népének legszentebb templomi tárgya volt.

Képmutató. Képmutató az, aki jónak mutatja magát, noha tudja, hogy nem az. Jézus nagyon haragudott az ilyenekre. Egy alkalommal azt mondta az őt hallgatóknak, hogy előbb a saját szemükből vegyék ki a gerendát, mielőtt mások szeméből el akarnák távolítani a szálkát. Tanítványait állandóan óvta a képmutatás veszedelmes kísértésétől.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

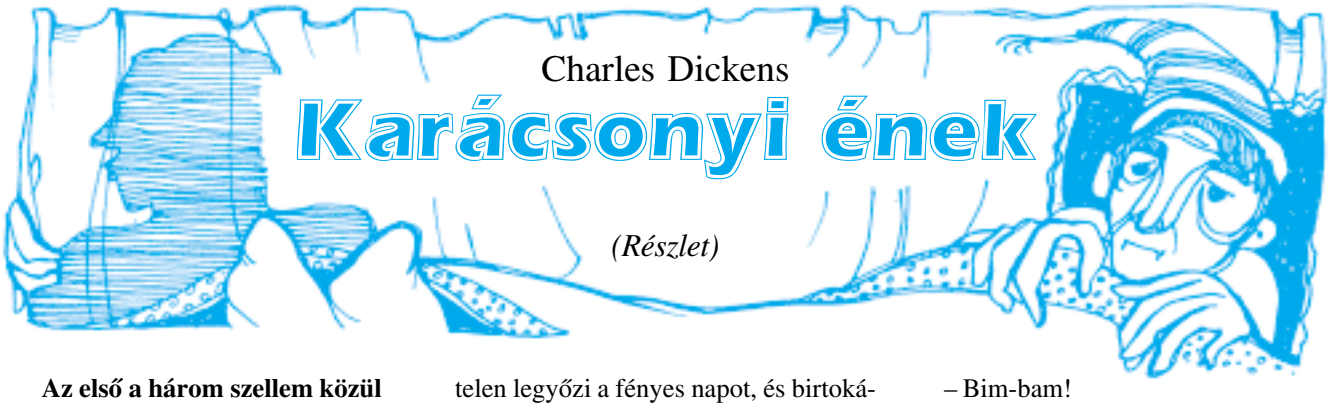

Charles Dickens

Karácsonyi ének

(Részlet)

Az első a három szellem közül

Mikor Scrooge fölébredt, olyan sötét volt, hogy ágyából kitekintve alig tudta megkülönböztetni az ablakot szobája tömör falaitól. Éppen azon iparkodott, hogy éles szemével valahogy áthatoljon a sötétségen, amikor egy szomszédos templom órája elütötte a négy negyedet. Így hát az órára kezdett hallgatni.

Nagy csodálkozására a nehéz harang tovább kongott – a hat után elütötte a hetet, hét után a nyolcat s így tovább, szabályosan egészen tizenkettőig; akkor elhallgatott. Tizenkettő! Két óra múlt, mikor lefeküdt. Ez az óra elromlott. Jégcsap kerülhetett a szerkezetébe. Tizenkettő!

Megnyomta ismétlőórája* rugóját, hogy ellenőrizze azt a bolond toronyórát. Az óra gyors kis pulzusa tizenkettőt vert, aztán megállt.

– Ej, lehetetlen – mondta Scrooge –, hogy egész nap aludtam, s még a következő éjszakába is jócskán belealudtam. Lehetetlen, hogy valami baja esett a napnak, s most déli tizenkét óra lenne!

Ez a gondolat annyira izgatta, hogy kimászott az ágyából, és tapogatózva az ablakhoz ment. Kénytelen volt házikabátja ujjával letörölni a jégvirágokat, hogy láthasson valamit; de igen keveset látott akkor is. Csak annyit állapíthatott meg, hogy még mindig igen ködös és fölötte hideg az idő, s hogy nem hallatszik fel az összevissza szaladgáló emberek nagy lármája, ami pedig mindenesetre kitört volna, ha az éjszaka hirtelen legyőzi a fényes napot, és birtokába veszi a világot. Ez nagy megnyugvás volt neki, mert ha nincsenek napok, amiket számítani lehet, akkor a „fizessen Ön lát után három napra ezen belső váltóért Ebenezer Scrooge úrnak vagy rendeletére” és így tovább – még annyi biztosítékot sem nyújtana, mint az Egyesült Államok értékpapírjai.

Scrooge újra lefeküdt – gondolkozott, gondolkozott, újra meg újra végiggondolta a dolgot, de nem tudott kiokosodni. Minél tovább gondolkozott, annál inkább elképedt, és minél inkább iparkodott nem gondolkozni, annál inkább gondolkozott.

Marley szelleme végtelenül izgatta. Valahányszor érett vizsgálódás után eldöntötte magában, hogy álom volt az egész: az esze, akár egy elengedett erős rugó, újra visszapattant előbbi helyzetébe, s újra elébe tárta ugyanazt a kérdést, hogy rágódjék rajta: „Álom volt-e vagy sem!”

Ilyen állapotban feküdt Scrooge mindaddig, míg a toronyóra el nem ütött még három negyedórát; akkor aztán riadtan eszmélt rá, hogy a kísértet látogatást ígért neki akkorra, mikor a toronyóra egyet üt. Elhatározta, hogy ébren fog feküdni, míg az óra el nem múlik; és tekintve, hogy éppolyan kevéssé tudott volna elaludni, mint akár a mennybe szállni, ez volt talán a legbölcsebb is, amit elhatározhatott.

A negyedóra oly hosszú volt, hogy nemegyszer komolyan azt hitte, öntudatlanul elszunyókált, és elmulasztotta az óraütést. Végre megütötte fülét a hang.

– Bim-bam!

– Negyed – számolta Scrooge.

– Bim-bam!

– Háromnegyed – mondta Scrooge.

– Bim-bam!

– Egy óra – szólt diadalmasan Scrooge –, egy óra és semmi egyéb!

Ezt még akkor mondta, mikor az óra hangja nem kondult meg – most aztán az is elütötte mély, komoly, kongó, mélabús hangon: Egy. Abban a pillanatban fény lobbant fel a szobában, és félrehúzták Scrooge ágyának függönyét.

Az ágy függönyét – igaz lelkemre mondom – egy kéz húzta félre. Nem a lábtól való, nem is a hátsó függönyt, hanem azt, amelyik felé az arca fordult. Az ágy függönye félre volt húzva; és Scrooge, amint félig ülő helyzetbe emelkedett, szemtől szembe találta magát azzal a földöntúli látogatóval, aki a függönyt félrehúzta: olyan közel, mint én vagyok most hozzátok, én pedig képzeletben akár kezet is foghatnék veletek.

Különös figura volt – gyermekhez hasonlított: de mégsem annyira gyermekhez, mint inkább öreg emberhez, aki valami természetfeletti közegen át nézve látszólag eltávolodott a nézőtől, és a gyermek arányaira kisebbedett. Haja, amely nyakába és hátába lógott, fehér volt, mint az öreg embereké; de arcán nem volt egy ránc sem, s a bőre, mint a finom virágszirom. Karja igen hosszú és izmos, kezének is mintha szokatlan erős szorítása lett volna. Igen kecses formájú lábszárai és lábfeje csupasz, éppen, mint felső végtagjai.

Tiszta fehér tunikát viselt; dereka körül szépséges ragyogású fényes öv fonódott. Friss zöld magyalágat tartott a kezében; s különös ellentétben ezzel a télies jelképpel, ruháját nyári virágok szegélyezték. De legkülönösebb az volt, hogy a feje búbjáról ragyogó tiszta fény sugárzott, amely mindent láthatóvá tett; nyilván ezért hordott komolyabb pillanataiban sipka helyett nagy oltókupakot**, amit most a hóna alatt tartott.

De amikor Scrooge egyre merevebben nézett rá, mégsem ezt találta legkülönösebb tulajdonságának. Mert amint az öve hol itt, hol amott szikrázott és csillogott, s ami egyik pillanatban fényes volt, máskor elsötétedett – úgy ingadoztak magának az alaknak határozott körvonalai is: most fél karja volt, most fél lába –, aztán húsz lába, majd két lába fej nélkül, aztán megint feje test nélkül: s e leváló részeknek a körvonalai is láthatatlanná válva olvadtak bele ebbe a sűrű homályba. És Scrooge még javában csodálkozott ezen, mikor a jelenés ismét régi alakját öltötte fel, határozottan és világosan.

– Te vagy az a szellem, akinek jövetelét bejelentették nekem? –kérdezte Scrooge.

– Én.

A hangja lágy és kedves volt. Különös módon halk hang, mintha messziről hallatszanék, nem közvetlen közeléből.

– Ki vagy, mi vagy? – kérdezte Scrooge.

– Elmúlt karácsonyok szelleme.

– Régen elmúlt karácsonyoké? – faggatta Scrooge, figyelve a törpe alakját.

– Nem. A te elmúlt karácsonyaidé.

Scrooge talán senkinek sem tudta volna megmondani, ha megkérdezik: miért – de különös vágy fogta el, hogy sapkájában lássa a szellemet, és megkérte, hogy födje be a fejét.

– Micsoda! – kiáltott fel a szellem – ilyen korán ki akarod oltani földi kézzel a világosságomat? Nem elég, hogy azok közül való vagy, akiknek szenvedélyei csinálták ezt a sapkát, és arra kényszerítenek engem, hogy évek hosszú során át mindig a szemembe húzva viseljem?

Scrooge tisztelettel tiltakozott, hogy neki nem volt semmi sértő szándéka, és tudomása szerint életének semmilyen korszakában nem „sapkázta fel" a szellemet. Aztán bátorkodott érdeklődni, hogy milyen ügyben fáradt ide.

– A te jóvoltodért! – mondta a szellem.

Scrooge kijelentette, hogy nagyon le van kötelezve, de akaratlanul is azt gondolta, hogy egy éjszakai zavartalan nyugalom sokkal célravezetőbb lenne. A szellem meghallhatta gondolatát, mert tüstént így szólt:

– Hát akkor azért, hogy megjavulj. Vigyázz!

Miközben beszélt, kinyújtotta erős karját, és szelíden karon fogta Scrooge-ot.

– Kelj föl! És jöjj velem!

Scrooge hiába hozakodott volna elő azzal, hogy az időjárás és a kései óra nem alkalmas a gyaloglásra; hogy az ágy meleg, a hőmérő pedig jóval fagypont alatt van; hogy ő csak könnyedén van felöltözve; papucsba, háziköntösbe és hálósipkába, és hogy meg is van hűlve. A szellem keze fogásának, bár oly gyöngéd volt, mint egy asszony keze, nem lehetett ellenállni. Fölkelt: de amint észrevette, hogy a szellem az ablak felé indul, könyörögve kapaszkodott a köntösébe.

– Én halandó, esendő ember vagyok – védekezett –, és lezuhanok.

– Engedd csak, hogy itt megérintselek, ez nagyobb dolgokban is segít! – és a szellem Scrooge szívére tette a kezét.

Amint e szavakat kimondta, áthatoltak a falon, s kint álltak a nyílt országúton; jobbra-balra szabad mező terült el. A város eltűnt. Nyoma sem látszott. Vele együtt eltűnt a sötétség és a köd is, mert világos, hideg téli nap volt s a föld havas körös-körül.

– Uram Isten! – mondta Scrooge, összekulcsolva kezét, amint körülnézett. – Hiszen itt nevelkedtem! Itt töltöttem gyermekkoromat!

A szellem szelíden nézett rá. Gyöngéd érintését, bár könnyű volt, s csak egy pillanatig tartott, mintha még most is érezte volna az öregember. Érezte, hogy ezer illat szállong a levegőben, és mindegyik ezer gondolattal, réges-régen elfelejtett reményekkel, örömökkel, gondokkal volt tele.

– Reszket az ajkad – mondta a szellem. – És mi az az arcodon?

Scrooge szokatlanul elfogódott hangon azt mormogta, hogy valami pörsenés; és kérte a szellemet, hogy vezesse, ahová akarja.

– Emlékszel az útra? – kérdezte a szellem.

– De mennyire emlékszem! – kiáltotta hevesen Scrooge. – Bekötött szemmel is eljárnék rajta!

– Különös, hogy oly sok esztendőn át megfeledkeztél róla – jegyezte meg a szellem. – Gyerünk tovább.

Továbbmentek az úton. Scrooge ráismert minden kapura, cövekre, fára; végre feltűnt a távolban egy kis mezőváros, hídjával, templomával, kanyargó folyójával. Most néhány bozontos póni ügetett feléjük; hátukon fiúk, s ezek átkiabáltak más fiúknak, akik gazdaemberek hajtotta könnyű falusi kocsikon és szekereken ültek. Ezek a fiúk mind széles jókedvükben voltak, és addig kiáltoztak egymásra, míg csak a tágas mezők úgy meg nem teltek vidám muzsikával, hogy a csípős levegő is kacagott a hallatára.

– Ezek csak az elmúlt dolgok árnyai – mondta a szellem. – Nem tudnak rólunk.

A vidám utasok közelebb értek, s amint közeledtek, Scrooge megismerte és megnevezte valamennyit.

* Olyan időmérő szerkezet, amely hangjelzést is ad. Jelezhet negyedóránként, különben pedig annyiszor ismétli a maga dallamát, ahányadik órája van a napnak.

** A történet idején még nem elektromos árammal világítottak, s a gyertyát, hogy ne füstöljön sokáig, nem elfújták, hanem koppintóval oltották el. A nyeles koppintó kupakját tették a lángra, amely így nem kapott oxigént és elaludt.

Harsányi Lajos

Zúgó Mártonék karácsonyestje

A hold sarlója hidegen csillog a torony mögött. Az utcákon és az apró háztetőkön kéken csillan a hó. A kéményekből sötét venyigefüst bodorodik. A fehér tarisznyás kántáló gyerekek hazatértek. Az utolsó ostordurranás is elhangzott, mellyel a legények a szentestét köszönteni szokták. A falu csendes, de minden ablaka világos. Bent a házakban ünnepi illatok úszkálnak. A kamrákban fűszeres kocsonyák és füstölt húsok hideg illata. A konyhákban a töltött káposztáké és forró feketekávéké. A szobákban kalács, dió, fahéj és fenyőfa jó szaga. A leterített asztalon ég az ünnepi lámpa. Mellette áll a kis fenyő. Néhány gyertya ég, és aranyos dió és alma csillog rajta. A karácsonyesti ünnepi vacsorát már megették. A húsételek az éjféli mise végét várják.

Az asztalnál ünneplőruhában, pipázva ül Zúgó Márton a sok kisunokával, menyeivel és egyetlen menyecske lányával, a Veronkával, aki ölében szoptatja kisfiát. Távolabb, a búbos kemencéhez közel, másik asztal is meg van terítve. Annál ülnek a vők és a házas fiak, és dióra kártyáznak.

A karácsonyfán néha meg-meglibben a gyertya lángja.

– Akkor is volt hó? – szólal meg az egyik unoka.

– Volt! – mondja Márton gazda.

– Hát akkor hogyan legeltettek a pásztorok?

– Sehogyan se! A sok marha a karámban állt. Oda vetettek nekik szénát. Sok szénakazal volt ott.

– És a pásztorok aludtak?

– Ki aludt, ki nem! Némelyik feküdt a kazal tövében, fejére húzta a szűrét, úgy aludt. Mások távolabb pipázgattak. A fiatalok kártyáztak.

– Huszonegyest?

– Bizonyosan!

– Egy bojtár harmonikázott.

Az unokák elandalodtak kissé. Szép a harmonikaszó. Kivált téli estéken. Úrangyala után.

– És mikor jött az angyal?

– Először nem az angyal jött. Először az üstökös jött. A hosszú farkú csillag. Két fényes szeme volt, mint a csigabigának. Süstörgött, sziporkázott az égen, mint a gőzmasina. A többi kis csillag ugrándozott körülötte, mint a szöcskeraj az ember lába előtt a mezőn. Egyik fölfelé ugrándozott, a másik lefelé. Egy ilyen lefelé ugrándozó csillag mindig lejjebb jött, és a pásztorok már attól tartottak, hogy közibük esik.

– A csillag?

– Az! De nem csillag volt. A csillag fénye meghasadt. Két nagy szárny lett belőle, közepéből pedig egy gyönyörű angyal, s hirtelenül odalibbent a pásztorok elé a havas rétre. Mintha valami nagy madár szállt volna elébük. A pásztorok igen megijedtek, mert még sohase láttak angyalt. A marhák is elbődültek. A birkák egymásra tódultak. A bika csaknem elszakította a láncot, mellyel a korláthoz volt kötve. A pásztorok el akartak bújni a kazlak közé. Sőt, olyan is volt, aki futni kezdett a havas pusztaságba.

– Miért féltek az angyaltól?

– Mert igen szép volt! Szárnyai tüzesen csattogtak. Piros ruhája lobogott. Lábán nem volt semmi. Mezítláb állt a havon és apró körmei csillogtak, mint a gyöngyház.

– Nem fázott a lába a havon?

– Nem! Mikor leszállt a hóra, egyszerre olyan langymeleg lett körös-körül, akárcsak májusban. A csattogó szárnyaiból pedig kábító ibolya- és szegfűszag áradt ki. És amikor megszólalt, a pásztorok hátán végigborzongott a gyönyörűség. Mert olyan volt a hangja, mint a hegedűé.

– És mit mondott?

– Iszen tudod! Tanultátok az iskolában.

A nagyobbik unoka feláll a székről és elmondja:

– Ne féljetek, pásztorok, nagy örömet hirdetek néktek! Ma született a Megváltó Dávid városában. Ez lesz a jel: találtok egy kisdedet pólyába takarva, jászolba fektetve!

– És kezével a város széle felé mutatott – folytatja Márton gazda –, ahol az üres istálló állt. Benne Szent József és Szűz Mária. A tüzes szárnyú angyalt pedig ezer apró kis angyal vette körül, s a nagy angyal úgy állt ott köztük, mint mikor a Holdnak udvara van.

– És visszamentek az égbe?

– Vissza! Egész úton azt énekelték: Dicsőség a magasságban Istennek, békesség a földön a jóakaratú embereknek!

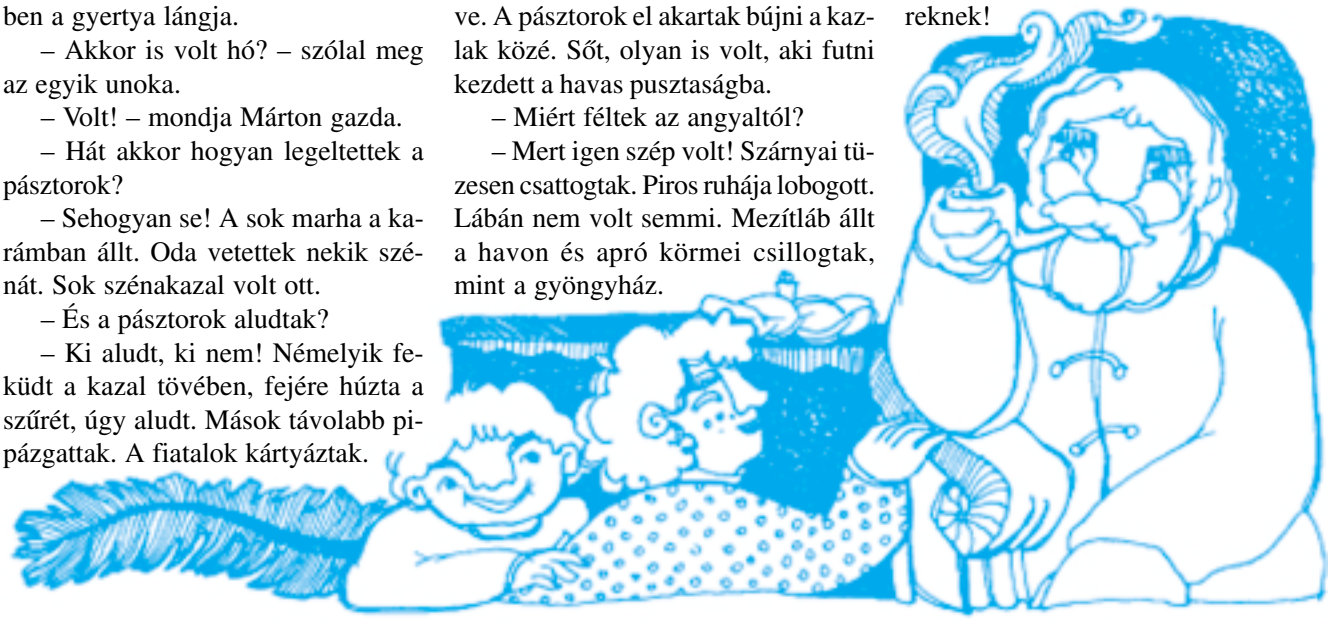

A Veronka ölében aludt a csecsemő. Az anya fölkel és lábujjhegyen a tulipános bölcsőhöz viszi. Gyöngéden belefekteti és betakarja. Aztán újra visszaül az asztalhoz. Ez az egyetlen este, amikor az asszonyok nem dolgoznak, hanem ünnepi áhítatban az asztalnál ülnek és kezüket ájtatosan összeteszik.

– Aztán? – szólal meg újra a kisebbik unoka és megcsillan sötét szeme.

– A pásztorok néztek az elszálló angyalok után. Kitárt karral, térden állva néztek utánuk. Mikor aztán az angyalok eltűntek, a pásztorok felugráltak és hangosan kiáltozni kezdtek. Oly nagy volt az örömük, hogy a kazlak mellett táncolni kezdtek. Csizmaszárukat csapkodták és báránybut süvegeiket a levegőbe dobálták.

– Menjünk! Menjünk! – kiáltoztak hangosan. – Nézzük meg a Kisdedet, aki most született minékünk!

A számadó juhász azonban azt mondta:

– Valakinek itt kell maradni a marháknál!

Senki sem akart azonban ott maradni.

– A kis bárányok elszélednek! – mondta a számadó juhász komolyan.

– Vigyük el azokat is! – kiáltotta egy bojtár, s máris nyakuk köré kaptak egy-egy báránykát.

A számadó juhász feltolta homlokán nagy báránybut süvegét.

– Az ám! Vinni kell valamit a Kisdednek!

Nosza egyszerre előkerültek a tarisznyák. Kinyíltak a régi katonaládák, mikben az élelmet és a ruhaneműt tartották. Egyik szép kerek birkasajtot takart tiszta vászonkendőbe. A másik nagy, piros füstölt sonkát göngyölt régi újságpapírba. Előkerültek a só- és paprikatartó tülkök. Azokat a kisbojtár fogta. Egy öregebb gulyás két tábla füstölt szalonnát akasztott a nyakába füstös madzagnál fogva, ahogyan a füstről lekerültek. Mindegyiküknél volt valami, amivel a Kisdednek kedveskedni akartak. Akkor aztán vidám kurjantások közt megindultak a város széle felé a havas úton. Néhány tanya mellett is elmentek. Azok ablakait erősen megzörgették.

– Hé, János bátyám! Keljenek fel!

– Megszületett a Messiás!

– Jöjjenek megnézni!

A kis tanyák ablakai gyorsan kivilágosodtak. A János bácsiék meg a többi tanyabeliek gyorsan felöltöztek, s mikor a pásztorok rövid, szaggatott szavakkal elmondták az angyali jelenést, hirtelen ők is összekaptak egyet-mást, főleg kolbászt meg szalonnát, mert legtöbbjénél már megvolt a disznóölés. Vagy legalább egy csupor tejet, kockacukrot, feketekávét és néhány csomó túrót. Az asszonyok nagykendőt dobtak a vállukra és a pásztorok után eredtek. A nagy sietségben még a konyhaajtót is elfeledték bezárni.

– Aztán? – ragyog a kisunokák szeme.

Az istálló előtt megvárták egymást. Köhécseltek. Igazgatták a ruhájukat. Nagy csendben szorongtak. Egymást tessékelték előre. Egyik se mert bemenni. Végül is az egyik tanyásné kopogtatta meg halkan az istálló ajtaját. A nagykendőből kiszabadította a fülét és az ajtóhoz nyomta, hogy kap-e választ.

Kapott!

Az istállóból Szent József szép hangja hallatszott ki:

– Szabad!

Erre a tanyásné óvatosan benyomta az ajtót és belépett az istállóba.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A többiek utána. Mindnyájan levették a csúcsos báránybut kucsmájukat, mintha csak templomba léptek volna be. Némelyek még a szenteltvíztartót is keresték az ajtó mellett.

Ekkor az X-lábú jászol felől vakító fénysugár lövellt a pásztorok szemébe. A jászol szalmáján ott feküdt a Kisded, ahol leírhatatlanul szép volt. A haja aranyból. A szeme két nefelejcs. Az arca piros rózsabimbó. Mellette ült boldog mosollyal a szép Szűz Mária. Mögötte Szent József állt, és büszkén tartotta hatalmas bunkósbotját. Szemével bátorítóan intett a pásztoroknak, akik erre mindnyájan odatérdeltek a Kisded elé és ájtatosan keresztet vetettek. Ajkuk imát suttogott, de szemük megbűvölve állt a Kisdeden, és szívüket édes boldogság töltötte el. Nem is tudtak hosszan imádkozni. A tanyásné széttárta meleg nagykendőjét, és elővett alóla egy szép virágos tányért, amelyen hat csomó friss túró fehérlett, mint a hó.

Alázatos, könyörgő szemmel nyújtotta a Kisded felé, ki nézte az asszonyt nefelejcskék szemével. Szűz Mária mosolyogva nyúlt a szép tányér felé.

– Köszönöm – mondta halkan az asszonynak.

Erre a többiek is megbátorodtak és sorra elővették ajándékaikat. Szűz Mária mosolyogva bólintott mindegyiknek, és Szent József alig győzte elszedni a sok ajándékot. Az egyik bojtár kiakasztotta nyakából a kis bárányt, és a kis Jézus mellé állította a szalmára. A bárány nyugodtan állt és örömest engedte, hogy a kis Jézus megsimogassa puha gyapját és meghúzza rózsaszínű fülecskéit.

– Nem bégetett?

– Nem! Egy leány pedig szép cserép piros muskátlit vett elő nagykendője alól, és a Kisded jászola szélére állította.

– Piros muskátlit?

– Azt! És mindnyájan megbűvölten térdeltek és nézték a kis Jézust és olyan boldogok voltak, mint életükben még sohase, és hallották az istállóban az angyalok szárnyainak csattogását…

Zúgó Márton elhallgat. Az unokák tágra nyílt szemmel néznek a lámpa fényébe. Az asszonyok ájtatosan sóhajtanak és imára kulcsolják a kezüket. A férfiak kezén megáll a kártya, és nem zörög a dió, amelyre játszanak. A szobában magasztos csend van. Szinte hallják, amint a szobában csattognak az angyalok szárnyai.

Künn az éjszakában mintha a világ minden harangja énekelne…

Számítógép-suli 67.

ECDL-FELADATOK

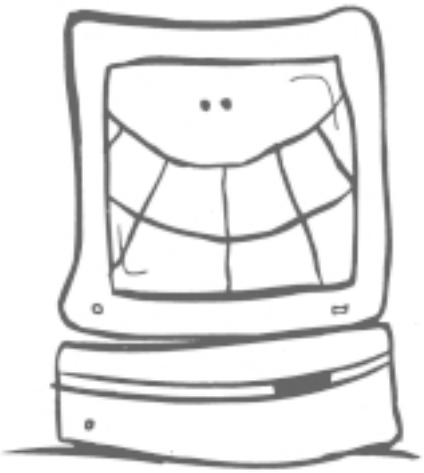

Az **ECDL**-példatárhoz hasonlóan az értékelési irányelveket és a szükséges ismereteket is megadjuk. Ez a feladat a tabulátorok alkalmazásának lehetőségeit ellenőrzi. Figyeljetek arra is, hogy a tabulátorok kitöltését is be kell kapcsolni, és a pozícióját is be kell állítani.

A feladatot elkészítése után nyomtassátok ki, és ezt az *Irka* levelezési címére küldjétek el. Az elkészített dokumentumot mentsétek el, és azt egy elektronikus levél mellékleteként továbbítsátok nekem a következő címre: *irka.pd@gmail.com* címre. A dokumentum fejlécében legyen feltüntetve a nevetek, az iskola, amelybe jártok, a láblécben pedig az osztályotok is. A feladat megoldását 2012. január 25-ig kell elküldeni. Az eredményeket a következő számban fogjuk közölni.

ICY
1256 Budapest, Tó u. 19.
Tel./fax: 987-6580

Károlyi Zoltán részére

Kedves Nyertesünk!

Örömmel értesítjük, hogy a folyó év április 16-án közjegyző jelenlétében megtartott sorsoláson a **„Jégkrémmel a trópusokra"** akciónk fődíját, a kétszemélyes, 20 napos luxus utazást a Comore-szigetekre Ön nyerte!

Kérjük, hogy a nyereményátadási ceremóniával kapcsolatban hívja fel Fodor Csillát a 987-6581 telefonszámon!

Gratulálunk!

Robert Otter
reklámigazgató

ICY® International * ICY ice cream: suddenly the obvious choice.

Értékelési irányelvek/Szükséges ismeretek:

Alapszintű műveletek

Dokumentum mentése
Dokumentum nyomtatása
Betűtípus állítása
Betű méretezése
Vastagított betűk
Dőlt betűk
Bekezdés sorkiegyenlítése
Szöveg szélességének állítása
Bekezdés beljebb kezdése
Keretezés (szegélyvonalak)

Emelt szintű műveletek

Ritkított betűk
Kép/jel beillesztése és pozicionálása
Megfelelő módon végzett keretezés (szegélyvonalak)
Aláíráshely elkészítése
Az ICY® szöveg elkészítése
Az alsó és jobb oldali vonalak elkészítése

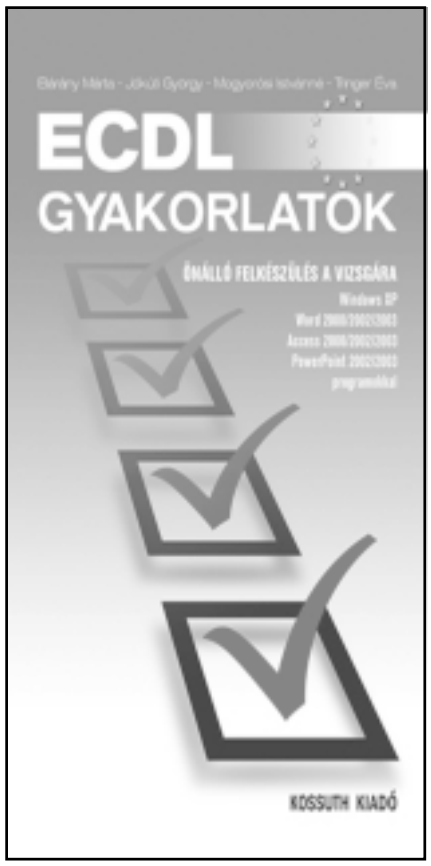

Pallay Dezső

Feladat

Vidékünk görög katolikusok lakta településein ismert karácsonyi népszokás a csillagjárás. Hány szereplője van ennek a népszokásnak?

NAP

TÁR

Feladat

Hol van a világon a leghidegebb?

Múltunk épített emlékei

A dolhai várkastély

A Borzsa felső folyásánál található Máramaros egyik legszebb barokk műemléke, a dolhai várkastély.

Dolha XIV. századi település. Feltűnésekor már az előkelő ungi vajdacsalád birtoka. Mindvégig megmarad a nemzetség kezén, sőt róla nevezi magát Hosszúmezeinek, utóbb Dolhaynak. Tekintélyes nagyságú település, 1418-ban már 23 jobbágytelket, 2 nemesi kúriát, rutén fatemplomot, vámhelyet említenek. A középkorban Bereg megyei település, 1454-ben Máramaros megyéhez csatolják.

A kastély, melyet ma Teleki-kastélyként tartunk számon, egy XV. századi vár helyén épült. A Dolhayak várát Mátyás király a család hűtlensége miatt – mert Jagelló Kázmért támogatták – 1471-ben leromboltatta.

A várkastély Dolhay György idején épült a XVII. század első felében. Pincéjében fellelhetők a középkori vár maradványai.

A Dolhayak kihalása után az uradalom gróf Teleki László tulajdona lett, aki a XVIII. század folyamán átépíttette a kastélyt. A barokk kastély 1712–1722 között épült. A század közepén várszerű erődítménnyé alakították, nyolcszögű sarokbástyákkal erősített, lőréses védőfallal vették körül. Ekkor készülhetett az északkeleti védőfalhoz kapcsolódó gazdasági épület is.

1774-ben készült el a sátortetős sarokbástyákhoz hasonló kapubástya. A század végére, 1798-ra nyerte el a kastély végleges, ma is látható formáját.

Az erődfal egy 65x65 méteres négyzetes teret zár körül. A kastélyépület szabályos téglalap alaprajzú, s az északnyugati védőfalhoz csatlakozik. Földszintes, manzárdtetővel fedett, a főhomlokzata rizalittal és falpillérekkel tagolt.

1946-tól napjainkig egészségügyi intézmény, megyei tüdőszanatórium működik a kastélyban. Az épület elhanyagolt, lepusztult, környezete rendezetlen, bár részben még felismerhető a park eredeti elrendezése.

Dolha egy kuruc emlékjellel is büszkélkedik. 1703-ban Rákóczi leghűségesebb népe, a ruszinság tömegesen állt Rákóczi zászlaja alá. 1703. június 7-én Dolha határában Károlyi Sándor reguláris serege szétverte az első fegyvertelen, mezítlábas, kiképzetlen kuruc parasztcsapatot. A több mint ötven elesett jobbágyot a faluban temették el. Az ütközet 200. évfordulóján, 1903-ban a község főterén emlékoszlopot avattak az elesett felkelők emlékére. Trianon után az obeliszket megrongálták, a tetején lévő turulmadarat leverték. A felkelés 300. évfordulójára a kárpátaljai magyarok helyreállították a szabadságharc első vesztes csatájának emlékművét.

Aranyalma

Litván népmese

Élt egyszer egy férfi meg egy nő, két gyerekük volt: Jonukas és Elenyte. A nő egyszer megbetegedett és meghalt. A férfi ismét megnősült. A mostoha nem szerette a gyerekeket és elkergette őket hazulról. Ment, mendegélt a két kisgyerek. Jonukas megszomjazott. Rábukkantak egy borjú lábnyomára, ami tele volt vízzel, és már is inni akart belőle, de a testvére megfenyegette:

– Ne igyál, Jonukas, borjúvá változol!

Jonukas szót fogadott. Mentek, mendegéltek, találtak egy lólábnyomot, ami tele volt vízzel.

– Iszom belőle – mondta Jonukas.

– Ne igyál – fenyegette meg Elenyte. – Lóvá változol.

Amint mentek tovább, találtak egy birkalábnyomot, tele vízzel.

– Iszom belőle – mondta Jonukas –, tovább már nem bírom.

Elenyte ismét figyelmeztette:

– Ne igyál, mert birkává változol!

Jonukas azonban már nagyon szomjas volt, nem hallgatott a nővérére, ivott a birka lábnyomából. Mihelyt csak ivott belőle, birkává változott. Elenyte sírt, kötelet kötött a bárány nyakába, és tovább vezette. Mentek, mendegéltek, és bementek egy házba, hogy éjszakai szállást kérjenek. Az emberek befogadták őket. Elenyte ezután ott is maradt azoknál az embereknél. Amikor csak tudott, mindig azzal a báránnyal volt. Az emberek csak a fejüket vakarták, hogy Elenyte miért szereti ennyire ezt a bárányt. Eljött az ősz. Az úr így szólt:

– Le kell vágni ezt a bárányt.

Kiszaladt Elenyte a bárányhoz:

– Jonukas báránykám, az úr le akar vágni.

– Ha levág, vágjon le. Csak arra kérd meg, hogy adja neked a belet kidolgozni. Az egyikben találsz egy magot, a másikban egy gyűrűt. A magot ültesd el az út egyik oldalán, a gyűrűt ásd el a másikon!

Amikor levágták a bárányt, Elenyte elkérte a belet, hogy kidolgozza. Amikor azt felvágta, megtalálta a magot meg a gyűrűt. A magot elültette az út egyik oldalán, a gyűrűt elásta a másik oldalon. Másnap reggel nézi, hát egy aranyalmát termő almafa nőtt ki a magból, a másik oldalon pedig megjelent egy borral teli kút. Mihelyt Elenyte odament az almafához, annak az ágai mind lehajoltak a lányhoz, és ő le tudta szedni az aranyalmákat. Amikor pedig odament a kúthoz, abban olyan magasra emelkedett a bor, hogy annyit meríthetett belőle, amennyit csak akart. De amikor idegen ember ment az almafához, az ágai magasra emelkedtek, a kútban pedig a bor vízzé változott, és egészen leapadt a fenekéig. De Elenyte jó volt, senkitől sem irigyelte sem az almát, sem a bort: mindenkinek szedett aranyalmát, mindenkinek mert bort.

Egyszer arra haladt a király. Elenyte megajándékozta almával és borral. A királynak nagyon megtetszett a lány. Beültette a hintójába és elvitte a palotájába. Az aranyalmafa és a borkút követte őket. A király feleségül vette Elenytét és sokáig boldogan éltek. Mindig aranyalmát ettek, és a kútból itták a bort.

Feladat

Mely országokkal határos Litvánia?

A három fa legendája

Norvég népmese

Volt egyszer egy hegycsúcs, ahol három kis fácska állt és arról álmodozott, mi lesz majd belőle, ha megnő.

Az első fácska vágyakozva nézett fel a csillagokra. „Szeretnék kincsesláda lenni! – kiáltott fel. – Beborítva arannyal és telve gyönyörű drágakövekkel. Én leszek a legcsodálatosabb kincsesláda az egész világon!”

A második tekintetével követte a kis patakot, ami szokott útján csörgedezett a tenger felé. „Jó volna büszke hajónak lenni – sóhajtotta –, átszelni a viharos tengert, hatalmas királyokat vinni egyik parttól a másikig! Belőlem lesz a legerősebb tengerjáró az óceánokon!”

A harmadik kicsi fa lenézett a völgybe. Férfiak és nők sietősen tették a dolgukat a forgalmas kisvárosban. „Én egyáltalán nem akarok elmozdulni erről a helyről – mondta. – Szeretnék olyan magasra nőni, hogy amikor az emberek megállnak, hogy megnézzenek, felemeljék tekintetüket az ég felé és Istenre gondoljanak.”

Múltak az évek. A három kis fa nagyra és magasra nőtt.

Egy szép napon három favágó ballagott fel a hegyoldalon. Egyikőjük megpillantotta az első fát és azt mondta: „Csodálatos ez a fa! Éppen erre van szükségem.” És a fa eldőlt a fényesen csillogó fejsze csapásai alatt. „Most lesz belőlem az a szép kincsesláda” – gondolta a fa.

A másik favágó a második fát szemelte ki. „Ez a fa erős. Pontosan ilyen kell nekem.” „Végre átszelem a tengert!” – gondolta a fa.

A harmadik fa úgy érezte, hogy egy pillanatra a szíve is megáll, amikor az utolsó favágó ránézett. Ott állt egyenesen és magasan, büszkén mutatva az égre. De a favágó nem nézett fel oda. „Nekem bármelyik fa megteszi” – mormogta.

Az első fa egy asztaloshoz került. Gyakorlott kezei alól egy jászol került ki. A szép fa nem gyémánttal és drágakövekkel lett tele, hanem széná-val az éhes állatok számára.

A második fa mosolygott, amikor a favágó elvitte a hajóépítőhöz. De nem valami nagy és erős tengerjáró hajó készült belőle, hanem a fűrészelés és kalapácsolás után egy egyszerű halászbárka állt a víz partján. Mivel túl kicsi és gyenge volt ahhoz, hogy tengerre szálljanak vele, ezért egy tavon hajóztak rajta egyik parttól a másikig.

A harmadik nagyon meglepődött, amikor a favágó gerendákra hasította és otthagyta egy farakásban. „Soha nem akartam más lenni, csak állni a hegytetőn és Isten felé mutatni.”

Sok-sok nap telt el és sok-sok éjszaka. A három fa már majdnem elfelejtette egykori álmát.

De egy éjjel egy fénylő csillag gyúlt ki éppen a fölött az istálló fölött, amelyikben a jászol állt. Vándorok érkeztek és egy fiatal nő fektette gyermekét a jászol puha szalmájára. „Bárcsak jobb helyet készíthetnék néki!”– sóhajtott fel a férfi, aki mellette volt. Az anya megszorította a kezét és mosolygott. „Ez a jászol a legjobb hely neki”– mondta az asszony. És az első fa rájött, hogy most nála van a világ legnagyobb kincse.

Évek múltán egy este fáradt utasok szálltak fel a halászhajóra. Egyikük azonnal elaludt, ahogy a hajó kifutott a tóra. Éjjel hirtelen feltámadt a szél és a víz fölött hatalmas vihar kerekedett. A hajó hánykódott az óriási hullámok tetején. Tudta, hogy nem elég erős ahhoz, hogy az utasokat épségben a partra vigye. Ekkor felébredt a fáradt vándor. Felállt, kinyújtotta karját és annyit mondott: „Csend!” – és a vihar elült. A második fa tudta, hogy a leghatalmasabb király volt ott azon az éjszakán.

Egy péntek reggel előhúzták az utolsó fából készült gerendákat is a rég elfelejtett rakásból. Összeácsolták, majd egy tomboló és gúnyolódó tömegen hurcolták keresztül. Megborzongott, amikor néhány katona egy ember kezeit szögezte gerendáihoz. Rútnak és kegyetlennek érezte magát. De vasárnap reggel, amikor a Földről az öröm áradt, tudta a harmadik fa, hogy Isten szeretete mindent megváltoztatott.

Ez tette gyönyörűvé az első fát.

Ettől lett erős a második.

És ha valaki valamikor a harmadik fára gondolt, annak Istenre kellett gondolnia.

Feladat

Mi Norvégia fővárosa?

Miért?

Miért változtatja a kaméleon a színét?

Sokan azt hiszik, azért, hogy beleolvadjanak a környezetükbe. A tudósok szerint egyes fajoknál ez így is van, de több kaméleon azért ölt más-más – például sárga, kék, barna – színt, mert így reagál a fény, a hőmérséklet vagy akár a saját hangulata változásaira. Ha például egy ilyen hím egy vonzó nőstényt pillant meg, az agya működtetni kezdi a bőre bizonyos sejtjeit, és zöldből pirossá válik.

Szabad szemmel is láthatjuk, a kaméleon nem titkolja érzéseit!

Tudod-e, hogy

a) a Földről úgy látjuk, hogy a csillagok nagyon pontosan róják az égi útjukat?
b) a kelet felől érkezők szép lassan felemelkednek, majd nagy kört írva le az égen, nyugaton lenyugszanak?
c) az északi irányban lévők pedig csak kisebb köröket írnak le a Sarkcsillag körül?
d) azért mennek olyan szépen, mert egymástól mindig ugyanolyan távolságra maradnak?
e) a csillagok látszólagos évi vonulásának az oka a Föld keringése?
f) nem a csillagok „mennek”, hanem a Föld forog?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Ehető karácsonyfadísz

Mézes sütemény

Hozzávalók: 50 dkg méz, 1,5 dl olaj, 25 dkg cukor, 1 csomag sütőpor, 1 kiskanál őrölt fahéj, 10 dkg darált mandula, 3 db tojás, 10 dkg cukrozott narancshéj, 1 kg liszt.

Elkészítése: A tésztát lehetőleg a sütés előtti napon készítsük el. A mézet, a cukrot és az olajat állandó kevergetés közben felforrósítjuk, hogy a cukor felolvadjon, majd hagyjuk kihűlni. Közben a lisztet elkeverjük a fahéjjal, a sütőporral, a darált mandulával (dióval), a tojásokkal, a sóval és az apróra vágott cukrozott narancshéjjal. Ezután hozzáadjuk a mézes olajat és jól összegyúrjuk egymással az anyagokat. Szükség esetén még rakhatunk hozzá egy kis lisztet. A tésztából cipót formálunk és legalább egy órára hűtőszekrénybe tesszük. Ezután a tésztát vékonyra nyújtjuk és különféle alakzatokat (csillag, fenyő stb.) vágunk ki belőle.

A formákat kivajazott tepsibe tesszük és előmelegített sütőben 10-15 percig sütjük. Az elkészült dísz 1-2 nap múlva válik igazán puhává és ehetővé.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

December 27.

Julianus barát hazatérése

1236. december 27-én érkezett vissza Magyarországra keleti útjáról Julianus domonkos szerzetes, akit Árpád-házi Béla herceg küldött három társával Magna Hungaria felkutatására. Julianusék 1235 tavaszán indultak el az őshazában maradt magyarokhoz, és sok viszontagság után egyedül Julianus jutott el a Volga és a Káma folyó torkolatvidékén élő magyarokhoz, akikkel magyarul tudott beszélni.

Amikor értesült a tatárok Európa elleni támadási tervéről, Julianus barát 1236-ban visszaindult és december végére érkezett meg Budára, ahol a már királlyá koronázott IV. Bélának (uralk. 1235–1270) beszámolt útjáról. 1237 nyarán IV. Béla ismét elküldte Julianust három társsal együtt a keleti magyarokhoz, de most csak Szuzdalig jutottak, és ott értesültek arról, hogy a tatárok még 1236 végén elpusztították Magna Hungariát. Julianus szerzetes a keleten maradt magyarok megtalálásával, a róluk szóló beszámolóval örökre beírta nevét a magyar történelembe.

A magyar művelődés nagy alakjai

Izsó Miklós

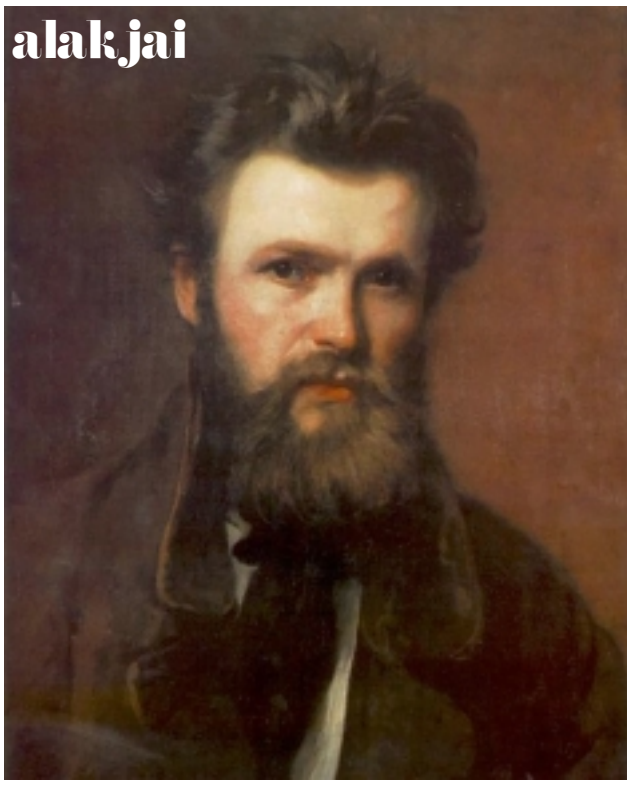

Izsó Miklós Disznóshorváton született 1831. szeptember 9-én. A magyar romantikus szobrászat legnagyobb mestere, a magyar nemzeti stílus megteremtője, az első európai rangú magyar szobrász. Izsó Miklóst a „legmagyarabb szobrászként" tartjuk számon.

Pályafutását Rimaszombaton kőfaragó legényként kezdte, ahol a szabadságharc leverése után bujdosott. Itt ismerkedett meg Ferenczy Istvánnal, aki elindította szobrászi pályáján. Művészeti tanulmányait Pest és Bécs után a müncheni művészeti akadémián folytatta, s innen küldte haza 1862-ben a közönség által *Búsuló juhász*nak nevezett szobrát. (A szobor ma a Magyar Nemzeti Galériában található.) Ez a szobor egyszerre ismertté tette.

Hazatérése után Pesten telepedett le. Számos portrét, zsánerszobrot és kisplasztikát készített, pl. *Arany János mellszobra* (1862), *Cigány-Laokoon** (1869). E műveit az elementáris életszerűség, frissesség, plaszticitás és a témaválasztás mellett a gondolati tartalmuk emeli ki a kor akadémista ízlésű, sematikus szobrai közül.

Életművében kiemelkedőek a *Táncoló parasztok* című sorozat darabjai (1864–1870), melyek a Magyar Nemzeti Galériában tekinthetők meg. Ezekben az alkotásokban a szobrász művészi fokon juttatta kifejezésre a temperamentumot, a nemzeti büszkeséget. Ismert műve még a debreceni *Csokonai-emlékmű* (1867–71) és a szegedi *Dugonits-emlékmű* (1874–75).

Életének legnagyobb megbízatását, a pesti Petőfi-szobrot hirtelen bekövetkezett halála miatt Huszár Adolf fejezte be. Izsó Miklós 1875. május 29-én halt meg Budapesten.

A szobrász szülőfaluját ma Izsófalvának nevezik.

**Laokoon* – az ókori görög hősmondában Apollón trójai főpapja, akit két fiával együtt hatalmas kígyók öltek meg, mert ellenezte a görögök hátrahagyott hatalmas falovának a városba való bevitelét.

A mi nyelvünk

Kis forrásból eredő folyó a nyelvünk

(Részlet)

Semmink sincs – csak múltunk van, és múltunkban gyönyörűen zengő nyelvünk. Bár nem beszélünk manapság az Árpádok nyelvén, de megértenénk, megéreznénk egymást, ha egy lovas vitéz életre ébredne a nyírségi homokbuckák alatt régi sírjában. Tudnánk felelni Mátyás királynak, ha halottaiból felébredve az utat tudakolná Buda felé. A Rákóczi korabeli kurucokkal elmulatozhatnánk, ha egy hegyaljai pincében kilépnének a falból.

Kis forrásból eredő folyó a nyelvünk, táltosok és hittérítők, a Don mellől jött harcos keleti fejedelmek és furulyázó pásztornépek szavaiból keletkezett. Szerelmes költők és névtelen történetírók tollán és lantján át jöttek az új magyar szavak, mint korai ősszel elszállnak a virágok pelyhei a hegytetőkről, elgurul az őserdei makk, útra kél a pókháló. Az első költők leszedegették a süvegjük mellől a pókhálót, és szép magyar szavakat szőttek a puszták felett lebegő virágpelyhekből. A névtelen jegyzők a tölgyfák lehullott gyümölcsét szedegették össze.

Fegyverkovácsok munkája közben, harci ének legeltetése alatt, a holdfénynél éneklő pogány asszonyok dalolásából született a magyar nyelv. A csodaszarvas rázta le agancsával az erdő ékszereit, a piros bogyókat, hogy szép magyar szavak legyenek belőlük.

Krúdy Gyula

Ajándékkártyácskák

A karácsonyi ajándékok mellé készíts kinek-kinek személyre szóló névkártyát.

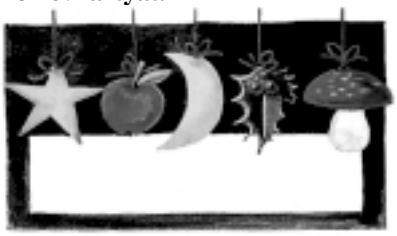

Kartonpapírból vágd ki, majd a csücskén lyukaszd át a papírkártyácskákat, így vékony szalaggal a csomagra kötheted. Színes karácsonyi motívumokat fess rájuk – akkor a legszebb, ha mind a két oldalukat kidíszíted. Sőt, ha a díszes keretben a külön kivágott minta pörög-forog, az igazán fantasztikus.

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Mosoly-díj

1998-ban a *Bóbita* című lap szerkesztői egy kedves díjat alapítottak: a Mosoly-díjat, melyet csak gyerekek ítélhetnek oda olyan felnőttnek, akit tisztelnek, szeretnek, aki magatartásával példakép lehet, aki a gyerekekért dolgozik, akinek a mosolya kedves számukra.

A lap szerkesztői az *Irká*nak adták át a díj gondozását. Örömmel elfogadtuk, s meg is hirdettük. Az első Mosoly-díjasunk a gyerekek szavazatai alapján Katkó Éva, a Beregszászi 6. Sz. Általános Iskola pedagógusa volt.

Az *Irka* szerkesztősége szeretné feleleveníteni a díjat, ezért újra pályázatot hirdet a Mosoly-díj elnyerésére.

Írd meg, Te kinek ítélnéd a 2011-es Mosoly-díjat. Ki az a felnőtt, akinek a mosolya a legtöbb örömet okozza, akinek Te szánod 2011-ben a Mosoly-díjat? Jelölésedet megteheted levélben: 90202 Beregszász, Tamás Mihály u. 5.; telefonon: 0241-43259; vagy e-mailen: *kmpsz@azm.uz.ua*

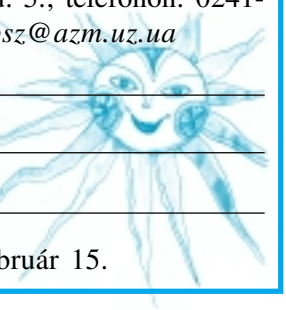

A jelölt neve: _____

Miért? (indoklás): _____

A Te neved és életkorod: _____

Jelölési határidő: 2012. február 15.

Katica, karmoljon meg a cica!

Szójátékos anyanyelvünk

A világ mintegy 6000 nyelvéből több ezer veszélyben van. Természetesen ez nem vonatkozik a mi anyanyelvünkre, de időnként szomorúan tapasztaljuk, hogy a magyar nyelv is veszít játékosságából, mintha halványulna a „napfényes, mosolygós, játékos” arca. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által 2000-ben meghirdetett anyanyelvi pályázatra egy kárpátaljai gyűjtő például 300 névcsúfolót küldött be. A mondókák szinte mindegyike a hagyományos, régi keresztnevekkel játszott*: Anna, kiborult a kanna!; Béla, vigyen el a héja!; Katica, karmoljon meg a cica!; Lackó, mackó,/ pipadohányzacskó!/ Rágyújtott a pipára,/ leégett a szakálla; Balázs, csípjen meg a darázs*!; *Sinyi-Sanyi, sapka, mit eszik a macska?* stb.

Izgatottan kerestünk a könyvben a névcsúfolókat a ma divatos nevekre. Mindhiába! Nem lennének játékos, huncut mondókáink, névcsúfolóink a ma divatos keresztnevekre? Elfelejtettünk játszani? Vagy csak a gyűjtő volt felületes és ügyetlen? Tőletek várjuk a választ. Gyűjtsétek össze, s küldjétek be az általatok ismert, használt névcsúfolókat, különös tekintettel a ma divatos keresztnevekre!

A legtöbb névcsúfolót beküldők jutalomkönyvet kapnak!

Bicajozni jó!

Van-e olyan *Irka*-olvasó, aki nem szeret kerékpározni? Bizonyára nincs! Egy jó bicikli sok gyerek (és felnőtt) álma. Szeretetünket a sok becéző megnevezés is bizonyítja: bringa, bicaj, bici, drótszamár, járgány…

A vidám pedálozás közben azonban gyakran elfelejtkezünk arról, hogy a kerékpár közlekedési eszköz, használójának tehát ismernie kell, s be is kell tartania a közlekedési szabályokat. Talán épp azért, hogy ezt eszünkbe juttassák, a Magyar Köztársaság Beregszászi Konzulátusa közlekedésbiztonsági napot szervezett a beregszászi magyar iskolák 12–17 év közötti diákjai számára. Tóth István főkonzul köszöntője után kezdetét vette a játszva tanulás. Az izgalmas, játékos, eseménydús nyílt közlekedési nap igazi élményt jelentett valamennyi résztvevő számára.

Mikulásfalva

Néhány iskolatársammal meghívást kaptam Mikulásfalvára. Nagy izgalommal vártuk az indulásunk napját. S végre el is érkezett ez a nagy nap!

November 3-án, csütörtökön reggel elindultunk. A határ magyarországi oldalán várt ránk egy kényelmes autóbusz, amellyel eljutottunk Dunaújvárosba, és egy türelmes, segítőkész sofőr bácsi. Megérkezésünk után egy kényelmes kollégiumban kaptunk szállást.

Pénteken reggel kezdődött az igazi nagy kaland: végre láthatjuk az igazi Mikulás bácsit, és azt is megnézhetjük, hol is lakik. Elindultunk Nagykarácsonyba, ahol a Mikulás háza áll. A Mikulás segítői, a Manónénik kísértek el minket mindenhová, segítettek nekünk tájékozódni. A Mikulás bácsi minden kérdésünkre türelmesen felelt, és megkért minket, hogy ne csak ilyenkor írjunk neki levelet. Kaptunk tőle ajándékot is. Megnézhettük a szarvasait, és felülhettünk a Mikulás szánjára. A csodadobozokból ajándékokat cserélhettünk, belesúghattuk csínytevéseinket a Megbocsátás Kútjába, láthattuk a manókiállítást. Ezek után az egyik Manóneni végigkalauzolt minket Mikulásfalván. Láttunk angyalkiállítást, felakaszthattuk a magunkkal vitt fenyődíszeinket a Határon túliak fenyőfájára, játszhattunk az óriás társasjátékkal. Majd ellátogattunk a játszóházba, ahol sok-sok játék és kézműves-foglalkozás várt ránk. Kellemesen elfáradva hajtottuk álomra fejünket.

Szombaton Badapest felé vettük az irányt, ahol megtekintettünk néhány nevezetességet: a parlament épületét, a Hősök terét, a Kossuth teret, Anonymus szobrát, szinte madártávlatból láthattuk Budapestet a Szabadság-szobor lábától.

Ezek után sok-sok feledhetetlen élménnyel gazdagodva indultunk haza.

Köszönjük a lehetőséget a szervezőknek, hogy részt vehettünk ezen a feledhetetlenül csodálatos utazáson. Reméljük, hogy jövőre mások is megtapasztalhatják ezt az érzést.

Köszönettel: **Vaskeba László**, *a Beregszászi 6. Számú Általános Iskola 4. osztályos tanulója*

Kozma Marianna

Beregszászi 6. Számú Általános Iskola 8. osztály

Kocsis Adrienn

Molnár Katalin

Pingponglabda-szállítás

Hozzávalók: pingponglabda, fakanál.

A játék menete: Kinyújtott karral egyszerre indulnak a versenyzők kezükben a fakanállal. Aki előbb ér a célba úgy, hogy a labdája nem gurul le a fakanálról, az lesz a győztes.

Vattacukor

Ebben a „vattacukorban” nincs cukor, így nem rontja a fogakat!

Az egyik játékos gondol egy dologra, és elkezdi úgy körülírni, hogy a kigondolt dolog helyett a „vattacukor” szót mondja. A többi játékos megpróbálja kitalálni, mire gondolt a társuk.

Íme egy nagyon egyszerű példa: A „vattacukor” szereti a csontot. Reggel és este sétálni viszem a „vattacukromat.” A „vattacukor” ugat.

Az első játékos addig közöl adatokat a kigondolt dologról, amíg a többiek ki nem találják.

Egyensúlyverseny

Húzunk a földön egy kb. 5-6 méter hosszú, lehetőleg egyenes vonalat. A játszónak ezen a vonalon kell vállmagasságig felemelt karokkal oly módon végigmenni, hogy a fején vitt könyvet le ne ejtse. A gyakorlat keresztülvitele a következő: A próbatevő öt lépést tesz a már leírt módon a vonalon. Ezután mély térdhajlítást csinál úgy, hogy az egyik térde érintse a földet (De csak érintse! Letérdelni nem szabad!), majd térdnyújtás után ismét öt lépést tesz a vonalon előre. Minden lépés egy pontot számít, a térdhajlítás kettőt. Tehát, aki a gyakorlatot hiba nélkül elvégzi, 12 pontot kap. Az egész gyakorlat alatt a fejen vitt könyvnek természetesen nem szabad leesnie. Ha a könyv leesett, a gyakorlat érvénytelen, viszont háromszor meg lehet kísérelni. Ha valaki csak négy lépést tudott a három kísérlet alatt folytatólagosan tenni, az csak négy pontot ért el. Vigyázat: a könyv lehetőleg legyen keménykötésű, de még így sem kell okvetlenül tönkretenni!

Fejezd ki szólással

Melléfog, sír, szégyelli,
fösvény, boldog

Elrejtett földrajzi nevek

A következő szavakban földrajzi neveket találsz elrejtve. Melyek ezek?

BABAKONYHA

_____

KALAMAJKA

_____

FEGYŐR

_____

BEGERJED

_____

RAVASZ

_____

Panda macik

Melyik két panda maci egyforma?

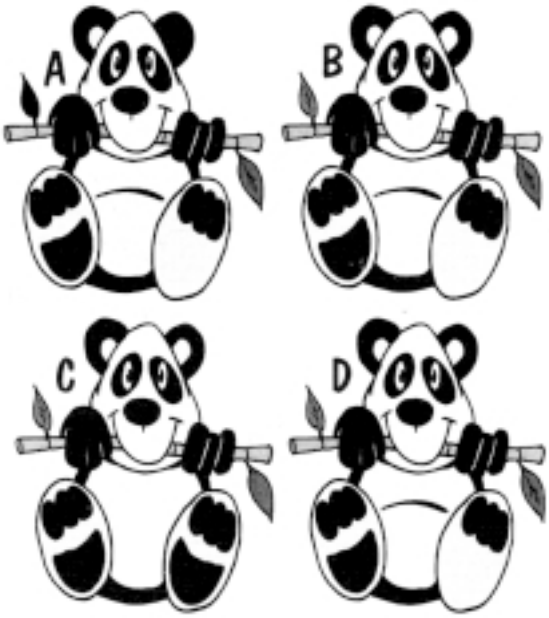

Anagramma

Rendezd át a megadott szavak betűit, és írd be az új szavakat a megfelelő sorokba! Ha jól dolgozol, a kiemelt oszlopban egy sportesemény neve válik olvashatóvá.

*				
*				
*				
*				
*				
*				
*				

RÁTOL OLVAS LALIT ÉRTEM FÜLÖP NYÁRI PÁLYA

Előtag-utótag

Keresd meg a következő szavak közös előtagját!

……..lencse

……..szerenád

……comb

Keresd meg a következő szavak közös utótagját!

tánc ……

bér ……

köröm ……..

gyöngy ……

Beküldési határidő: 2012. január 25.

Bőrfonás

Tündérujjak

Nagyszerű kézműves-foglalkozás a bőrfonás. Bármilyen régi táskát, övet felhasználhattok. Hármas és négyes fonással dolgozhattok. A négyes fonás a nehezebb, a hármas a könnyebb.

Az előre kivágott három egyforma hosszúságú és szélességű szálat felül összecsomózzuk, majd a fonás műveletét kezdjük: a jobb oldalon lévő szálat bal oldalra, a középső fölé középre, majd a bal oldalon lévőt jobb oldalra a középső fölé középre helyezzük, és a fonás folyamatát ismételjük. Ha elkészült a fonás, a végét elcsomózzuk vagy elkötjük.

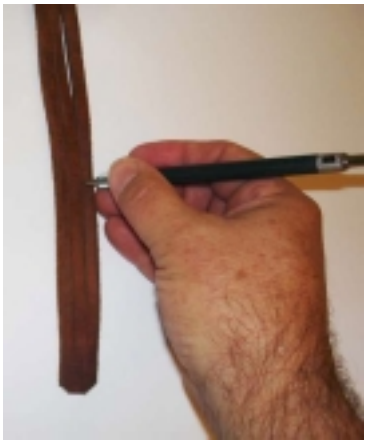
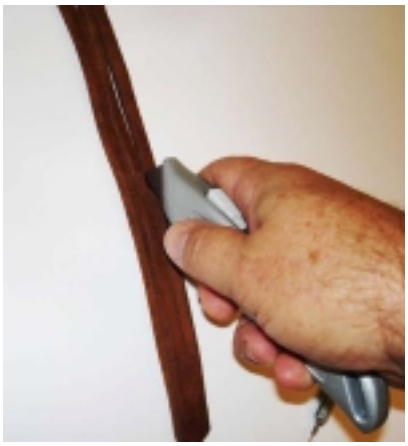

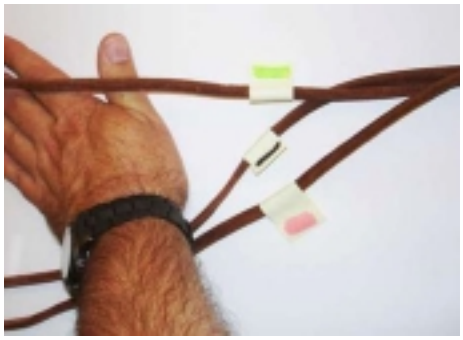
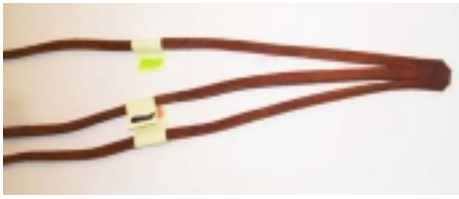

– Hármas fonás

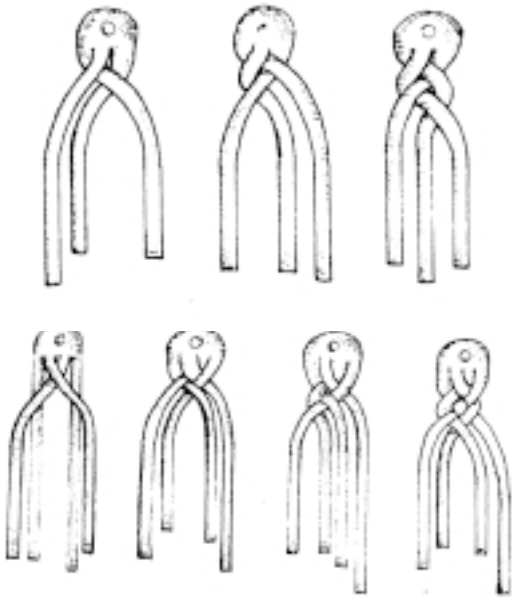

– Négyes fonás

A négyes fonás menete: két szál jobb oldalon, két szál bal oldalon van. Úgy kezdjük a fonást, hogy az egyik szélső szálat hátul átvezetjük a másik oldalra a két szál közé, majd ugyanezt a szálat visszahajtjuk az eredeti oldalra a középső szálra csavarva. A másik oldalról ugyanezt ismételjük.

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE · SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Osvát Erzsébet

Ha jön a tél

Ha jön a tél,
jön a tél,
hótól, fagytól, zúzmarától,
mondd, ki fél?

Fél a mókus,
fél a medve,
elmenekül, elszáll messze
a fülemüle, gólya, fecske.

Ha jön a tél,
jön a tél,
Marcsi, Julcsa egy se fél!
Mert bátrabbak, mint a medve,
nem bánnák, ha itt teremne
barátjuk, a Télapó,
s záporozna kint a hó!

Devecsery László

Csengettyűk szavával

Csengettyűk szavával
Karácsony csilingel,
csengettyűk szavával
Karácsony kopogtat,
hóbundás kabátban;
meghitt meleg lobog
minden kisszobában.
Karácsonyfa hinti
mireánk a fényét,
adjon világunknak
hű emberi békét,
Karácsony csilingel,
csengettyűk szavával.

Donkó László

Télapó is boldog

Az ovi ma ünneplős,
csendesebb a reggel,
beszélget a Télapó
víg gyerekseregggel.

Ki mit kapott, dicsekszik,
Télapó is boldog,
Mikuláskor kedvére
történnek a dolgok.

A köszönődal, ha zeng,
fülig ér a szája,
akármennyi ovi van,
mindet körbejárja…

Fésűs Éva

Karácsonykor

Karácsonykor fényesek a felhők,
csillagokból horgol a tél kendőt.
Ráteríti hegyek tetejére,
fenyőágnak jégrojtos a vége.
Karácsonykor mindenki varázsol,
meglepetés bújik ki a zsákból,
szekrényeknek titkos rejtekéből,
édesapám legmélyebb zsebéből.
Karácsonyra kalácsot is sütnek,
nincsen ennél izgalmasabb ünnep!
Ajándékot én is készítettem,
amíg készült, majdnem tündér lettem!

Karácsonyi játék

(kisebbek számára)

Szereplők: 1. pásztor, 2. pásztor, 3. pásztor, angyal, József, Mária

Szín: Nagy sereg gyermek veszi körül a karácsonyfát, egyik oldalon a fiúk, másik oldalon a lányok. Ezek elé lép ki egy fiúcska és mondja:

Krisztus születését mondjuk el ma este –
Bocsássunk meg annak, aki versbe szedte...

(A fiúk közé megy:)

Ti hárman pásztorok lesztek nyájatoknál.

(A kép bal sarkába állítja őket. A lányok közül választ:)

Ti angyalok lesztek, mint az Igében áll.

(Egy fiúhoz:)

Te leszel majd József! A kezeden a Kisdeddel.

(A kép jobb sarkába állítja, egy kis ülőhely mögé, ahol majd Mária ül:)

Ülj csak ide, Mária!

(A helyére vezeti, az egyik angyalhoz:)

S te, kis angyal, kezdd el!

Angyal: (kezében csillagszórót tart.)

Szikrázó fényt hoztam a ragyogó égből,
Mert ma nagy ünnep van, nem elég a fényből.
Zengjen angyalének, a csillag szikrázzon,
Jézus születése ünnep a világon!

(*Énekelnek: Ünnep a földön, ünnep a mennyben...*)

1. pásztor: Jaj, de megijedtem, micsoda fényesség...

2. pásztor: Megvakul az ember, kell, hogy térdre essék...

Angyal: Pásztorok! Mit féltek? Örömöt kiáltunk:

Megszületett íme, kire régen vártunk,
Dávid városában, örüljön szívetek,
A megtartó Jézus éppen ma született!

3. pásztor: Eljött a Megváltó? Kit Istenünk ígért?

Legyetek áldottak ezért a jó hírért!

Angyal: Istállóban született, nem akadt jobb helye,
Édesanyja Mária, karjaiba vette,
Bepólyálva a jászolba helyezte,
A piciny Úr Jézust oda lefektette.

(Mária kezében nincs semmi, a gyermek tartását, elhelyezését mozdulattal mímeli.)

1. pásztor: Nem talált helyet világ Messiása?

2. pásztor: Szegénnyé lett értünk a menny nagy Királya!

(Angyalok énekelnek: Dicsőség mennyben az Istennek...)

(Ha volt csillagszóró, mind kialszik, angyalok beállnak a lányok közé, egy lépést hátra lépve:)

1. pásztor: Eltűnt, nézd, az angyal, el a fényesség is...

2. pásztor: De szívemben ragyog az a Csillag mégis!

3. pásztor: *(kis fehér batyucskát vesz elő:)*

Menjünk Betlehembe, vigyünk ajándékot,
Ne értékét nézzék, csak a jó szándékot...

(Elindulnak, 3 lépést téve a kép jobb sarkában ülő Mária felé és a mögötte álló József elé lépnek:)

József és Mária, adjon Isten nektek,
Tudjátok-e, ki lesz ez a piciny Gyermek?
Angyalok hirdették nekünk a pusztában,
– Ő az, higgyétek el, világ Messiása!

(Ének: Itt állok jászolod felett...)

(Pásztorok visszavonulnak a beszélő szavai alatt.)

(A kezdő, beszélő fiú, középen:)

Csodálkozik József, Mária is ámul,
Szívében forgatja e szavakat mátul.
Nyájukhoz pásztorok szépen visszatérnek,
Dicsérik az Istent, ameddig csak élnek.

(Fiúkkal együtt:)

Mi is dicsőítsük énekkel, imával ...

(Lányokkal együtt:)

Hű szívünk éneke a menny felé szárnyal!

(Fiúkkal együtt:)

Úr Jézus, ki nem vagy már kicsike gyermek,
Mint királyuk előtt szolgák énekelnek,
Úgy zengjük királyi neved mindörökké.

(Lányokkal együtt:)

Legyen áldott a nap, mikor földre jöttél!

(Ének: *Krisztus Urunknak áldott születésén...*)

Rajzolj fenyőfát

Folytasd a sort!

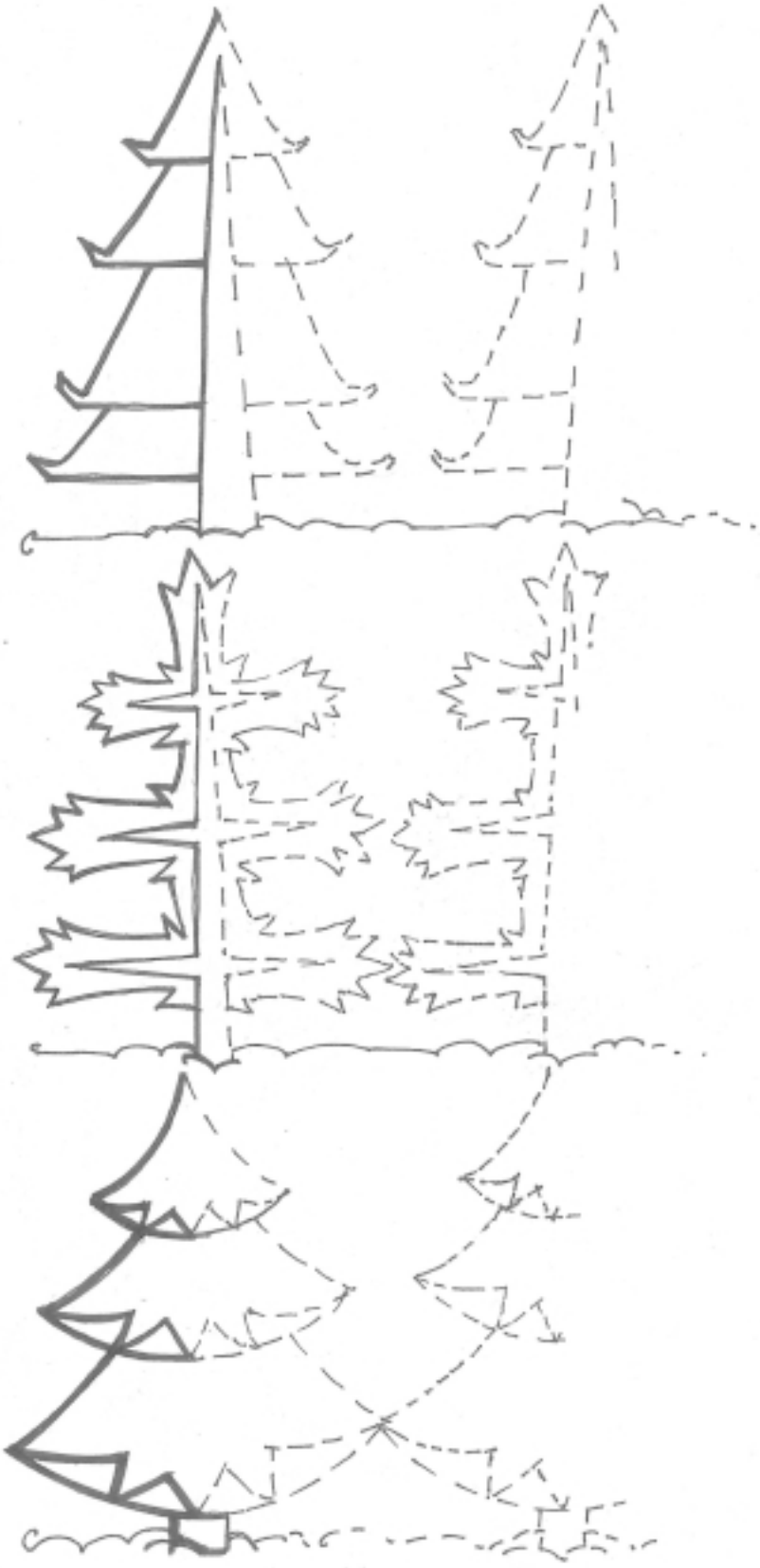

Visszajött a répa

(Kínai népmese)

Nagy hó esett, a völgyeket, a hegyeket magas hó takarta. A nyuszinak elfogyott az ennivalója, útnak indult hát, hogy szerezzen valamit. Egyszer csak boldogan kiáltott fel a nyuszi:

– Hohó! Két répát találtam!

Megette az egyik répát. Maradt még egy. Azt gondolta a nyuszi: „Nagy a hó, hideg az idő. A csacsi otthon van, bizonyára nincs mit ennie. Elviszem ezt a répát, hadd lakjék jól!”

Szaladt a nyuszi a csacsi házához, hanem a csacsi nem volt otthon. Letette a répát, s otthagyta a csacsi házában. Azért nem volt otthon a csacsi, mert ő is ennivaló után járt. Talált is egy nagy édes krumplit, örömmel vitte haza.

Belépett a csacsi a házába, látta a répát, csodálkozott nagyon:

„Hát ez hogy került ide?”

A csacsi megette az édes krumplit, aztán azt gondolta: „Nagy a hó, hideg az idő. A bárányka otthon van, bizonyára nincs mit ennie. Elviszem neki ezt a répát, hadd lakjék jól!”

Szaladt a csacsi a bárányka házához, hanem a bárányka nem volt otthon. Letette a répát, s otthagyta a bárányka házában.

Azért nem volt otthon a bárányka, mert ő is ennivaló után járt. Talált is egy káposztát, örömmel vitte haza. Belépett a bárányka a házába, látta ám a répát, csodálkozott nagyon:

„Hát ez hogy került ide?!”

A bárányka megette a káposztát, aztán azt gondolta: „Nagy a hó, hideg az idő. Az őzike otthon van, bizonyára nincs mit ennie. Elviszem neki ezt a répát, hadd lakjék jól!”

Szaladt a bárányka az őzike házához, hanem az őzike nem volt otthon. Letette a répát, s otthagyta az őzike házában.

Azért nem volt otthon az őzike, mert ő is ennivaló után járt. Talált is karalábét, örömmel hazavitte. Belépett az őzike a házába, látta a répát, csodálkozott nagyon:

„Hát ez hogy került ide?!”

Az őzike megette a karalábét, aztán azt gondolta: „Nagy a hó, hideg az idő. A nyuszi otthon van, bizonyára nincs mit ennie. Elviszem neki ezt a répát, hadd lakjék jól!”

Szaladt az őzike a nyuszi házához. Hanem a nyuszi már jóllakott és aludt édesen.

Az őzike nem akarta fölkelteni a nyuszit, letette hát a répát, s otthagyta.

Felébredt a nyuszi, s nagyra nyitotta a szemét csodálkozásában:

„Ejnye! Visszajött a répa! Nohát!” Gondolkozott egy keveset a nyuszi, s hamar kitalálta, hogy csak a barátai hozhatták neki ajándékba.

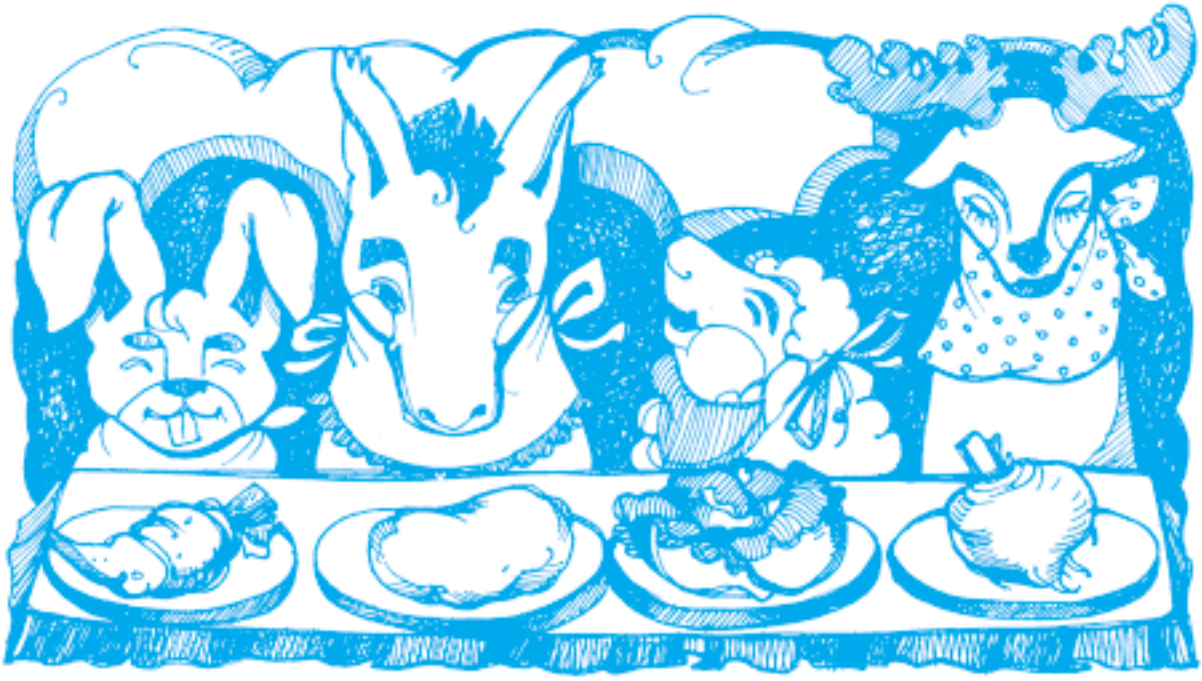

Angyalka gyöngyből

Kellékek: vékony drót, több színű kásagyöngy, flitter, egy nagyobb gyöngy a fejnek.

Elkészítés: Vágjunk a drótból egy 40-50 cm-es darabot. A drót közepére fűzzünk fel egy kásagyöngyöt. Tartsuk középen a gyöngyöt, a drótot pedig hajtsuk ketté. Az összehajtott dróton fűzzünk át egy flittert úgy, hogy mind a két szál feszes legyen.

Ugyanígy fűzzük fel a fejnek szánt nagyobb gyöngyöt. Válasszuk szét a két szálat és fűzzünk az egyikre kb. 5-6 db kásagyöngyöt (a gyöngyök méretétől függ). Fűzzük vissza a drótot mind az öt/hat gyöngyön és erősen szorítsuk meg. A másik kar ugyanígy készül, a másik szálra.

Miután megvan a két kar, a két drótszálat ismét fogjuk össze és fűzzünk rá néhány gyöngyöt. Ez az angyal teste lesz.

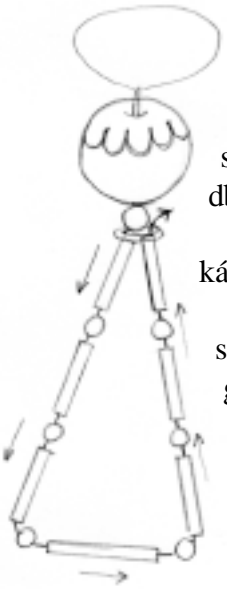

Az angyal szoknyája öt „szoknya-szirom”ból tevődik össze. A szoknya-szirmot úgy készjtünk el, hogy felfűzünk 5 db gyöngyöt az I. színből és 1 db gyöngyöt a II. színből. Ezt addig ismételjük, míg 4 db lesz a II. színű gyöngyből. (5 (I. szín)+1 (II.szín)+5+1+5+1+5+1+5)

A szoknya-szirmot, miután kész, erősen az angyalunk derekára csavarjuk. Mind az öt szirommal így teszünk.

A szoknya elkészült, jönnek a szárnyak. Az egyik drótszálra felfűzünk 30 db fehér (vagy más világos színű) gyöngyöt és az angyal nyakára tekerjük.

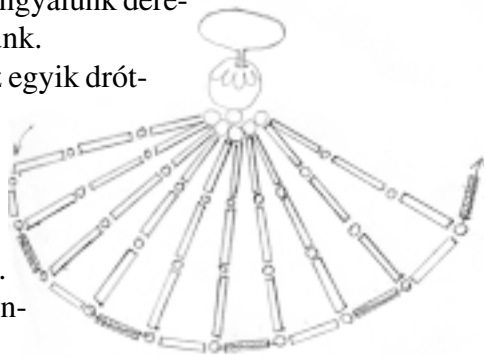

A másik drótszálra készítjük a másik szárnyat. Ha marad drót, készíthetünk glóriát is. A hosszabb szálra fűzzünk fel kb 40 db gyöngyöt és csavarjuk a nyakra.

A megmaradt drótot vágjuk le! Kész is az angyalka! Zöld ágra kötve kísérője lehet a karácsonyi meglepetésünknek!

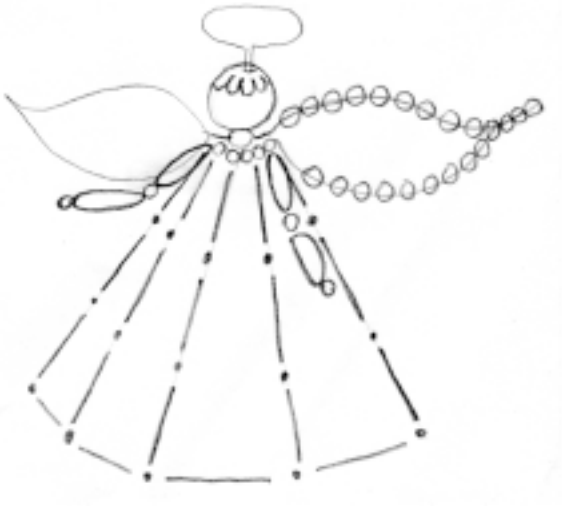

Tippek: A gyöngyöket mindenki kedvére kombinálhatja, ízlés szerint. Erős drótot válasszunk, hogy ne álljon fenn a szakadás veszélye.